

Mladinska pastorala in družina

Sektor za
salezijansko
mladinsko pastoralo

PASTORALE GIOVANILE E FAMIGLIA

© Sektor za mladinsko pastoralo,

Don Boskovi salezijanci – Centralni sedež, Rim, 2021

Grafično oblikovanje: Artia Comunicación

Ilustracije: Javier Carabaño

Prevod: Jure Babnik in Tilen Mlakar

Jezikovni pregled: Kristina Anželj in Mihaela Zabukovec

Prelom: Marko Suhoveršnik

Izdala: Salezijanska mladinska pastoralna, Ljubljana, 2022

Založil: Salezijanski inšpektorat, Ljubljana

Nekomercialna izdaja

Mladinska pastorala in družina

Sektor za
salezijansko
mladinsko pastoralo

KRATICE IN OKRAJŠAVE

GVS	Glasilo vrhovnega sveta Salezijanske družbe
VPN	Vzgojno-pastoralni načrt
VPS	Vzgojno-pastoralna skupnost
VZ	Vrhovni zbor salezijanske družbe

VIRI

K	<i>Konstitucije Družbe sv. Frančiška Saleškega</i> , Salezijanski inšpektorat, Ljubljana 2015.
Spomini	Bosko, J., <i>Spomini na Oratorij svetega Frančiška Saleškega</i> , Salve, Ljubljana 1996.
FC – AOD	Janez Pavel II, <i>Familiaris Consortio – Apostolsko pismo o družini</i> , Cerkevni dokumenti 16, Družina, Ljubljana 1982.
LAF – PD	Janez Pavel II, <i>Lettera alle famiglie – Pismo družinam</i> , Cerkevni dokumenti 54, Ljubljana 1994.
FD	<i>Documento finale del Sinodo dei Vescovi sui Giovani, la Fede ed il Discernimento Vocazionale</i> [Zaključni dokument Škofovske sinode na temo Mladi, vera in razločevanje poklicanosti] (27. oktober 2018).
AL – RL	Papež Frančišek, <i>Apostolska spodbuda Amoris laetitia – Radost ljubezni</i> , Cerkevni dokumenti 152, Družina, Ljubljana 2016.
CV – KŽ	Papež Frančišek, <i>Posinodalna apostolska spodbuda Kristus živi – Christus vivit</i> , Cerkevni dokumenti 158, Družina, Ljubljana 2019.
EG – VE	Papež Frančišek, <i>Apostolska spodbuda Veselje evangelija – Evangelii Gaudium</i> , Cerkevni dokumenti 140, Družina, Ljubljana 2014.
FT – VSB	Papež Frančišek, <i>Enciklika Fratelli Tutti – Vsi smo bratje</i> , Cerkevni dokumenti 165, Družina, Ljubljana 2020.
FS	Fonti Salesiane. 1. <i>Don Bosco e la sua opera Raccolta antologica</i> , LAS, Roma 2014.
TZF	Bosko, J., <i>Trilogija zlatih fantov: Dominik Savio, Mihec Magone, Franček Besucco</i> , Salve, Ljubljana 2004.
BR	Braido, P., <i>Don Bosco prete dei giovani nel secolo delle libertà</i> , LAS, 2003. Braido, P., <i>San Giovanni Bosco, Scritti sul sistema preventivo nell'educazione della gioventù</i> , La Scuola, 1965.
CG	Ciglar, T., <i>Rad vas imam. Preventivni vzgojni sistem sv. Janeza Boska</i> , Salve, Ljubljana 2004.
QR – RO	Dikasterij za mladinsko pastoralo, <i>Salezijanska mladinska pastoralna Referenčni okvir – La pastorale giovanile salesiana. Quadro di riferimento</i> , Salezijanski inšpektorat, Ljubljana 2014.
PGF	<i>Pastorale Giovanile e famiglia (Mladinska pastoralna in družina)</i> . Dokumenti mednarodnega kongresa (27. november–1. december 2017 v Madridu).

Kazalo

Predstavitev	6
Uvod	9
»Skrb za družino«	10
... zagotoviti, da bi družine »skrbele« za druge	13
Družina, ogledalo časov	15
» Poglavlje 1	
DON BOSKOVA DRUŽINA: KONKRETNA DRUŽINA	17
1.1. Izguba in odsotnost očeta	18
1.2. »Odprta družina« z materjo v središču	21
1.3. Valdocco kot dom	24
1.4. Bog te vidi, glejmo kakor Bog	28
POVZETEK	29
» Poglavlje 2	
PREVENTIVNI SISTEM IN DRUŽINA	31
2.1. Preventivni sistem: duhovna in apostolska izkušnja	32
2.2. »Ustvarjalnost ljubezni«, ki se utelesi v preventivnem sistemu	33
2.3. Družinski duh in vzgojno pričevanje: dragocena dediščina	35
2.4. Medgeneracijska komunikacija in vzgojni prenos	37
POVZETEK	41
» Poglavlje 3	
VLAGATI V VZGOJO MLADIH ZA GRADNJO DRUŽIN DANES IN JUTRI	43
3.1. Mladi in družine v središču VPS	44
3.2. Okolja, v katera se družine lahko vključujejo	45
3.3. Prispevek družine v VPS	46
3.4. Salezijanska mladinska pastorala in družina: vključenost in integracija v VPS	52
POVZETEK	65
Zaključno razmišljanje	67

Predstavitev

Pot Cerkve,

salezijanske družbe in sektorja za mladinsko pastoralo na področju poglobljanja sinergije med mladinsko pastoralo in družino se je rodila prav v triletju 2015–2018 ob sinodah, ki jih je spodbudila Cerkev (Pastoralni izzivi glede družine v okviru evangelizacije, 2014; Poklicanost in poslanstvo družine v Cerkvi in sodobnem svetu, 2015; Mladi, vera in razločevanje poklicanosti, 2018). Te tri sinode (dve o družini in ena o mladih) so veliko prispevale k mladinski in družinski pastorali. Razmišljanje na isto temo na 27. VZ (2014), na mednarodnem kongresu Mladinska pastoralo in družina (Madrid, 2017) ter na Sektorju za mladinsko pastoralo je poudarilo, da je družina, kot družbena in cerkvena skupina, ključni dejavnik v družbi in pri vzgoji novih generacij.

V zadnjem delu leta 2020 smo zbirali in analizirali gradivo o družinski tematiki iz salezijanskega sveta (srečanja delegatov, dokumenti strokovnjakov in prispevki kongresa). Istočasno smo preučili nedavno literaturo, ki je po vsem svetu sledila apostolski spodbudi Radost ljubezni in ki se je nanašala na odnos med mladinsko pastoralo in družino. Tako smo prišli do izdelave tega dokumenta.

Poleg tega smo prosili veliko oseb iz različnih pokrajin, naj nam pošljejo prispevke in predloge na to tematiko. Istočasno sta vrhovni predstojnik in njegov svet na več delovnih sejah preučila besedilo dokumenta (januarja in junija 2021). Potem smo dokument dopolnili s prejetimi prispevki in predlogi in tako prišli do končne verzije dokumenta, ki je dodatno izpopolnjen in usklajen z izkušnjami na to temo.

Besedilo, ki ga boste prebrali, je zato sestavljeno kot **sintetična in organska zbirka** vsega pomembnega iz bogatega in plodnega procesa. Ta dokument ne želi biti priročnik družinske pastorale. Njegova vsebina je plod razmisleka (seveda ne izčrpnega), ki pokaže, kako nas prepletanje in povezovanje mladinske pastorale in družine vodi k skupnemu razmišljanju o pomenu in potrebah, ki jih ta dvojna perspektiva prinaša za našo vzgojno in pastoralno prenovu. **Ali lahko oblikujemo (vzgajamo) osebe-**

nost naših otrok, mladostnikov in mladih, ne da bi preučili, razjasnili in oživili družinske vrednote?

Cilj te knjižice je torej obrniti naš pogled v to pastoralno smer. Njeni naslovniki so don Boskovi salezijanci in vsi pastoralni delavci, ki so odgovorni za animacijo različnih sektorjev in področij.

Soočeni z družinskimi razmerami, ki jih danes živimo, smo pravzaprav mi salezijanci, skupaj s salezijansko družino, poklicani, da vzpostavimo vzgojno-pastoralno ponudbo za **spremljanje vseh vrst družin**, ki sestavljajo naše VPS, in vseh mladih. Nekateri bralci imajo lahko vtis, da od prednostne pozornosti do mladih prehajamo k prednostnemu zanimanju za družino. Zato je legitimno vprašanje o pomenu, razlogih in posledicah tega, kar bi se lahko zdelo kot odmik od naše prednostne izbire. Za nas namreč odločitev za mlade ni zunanja in občasna, ampak je temeljni del naše pastorale. Tudi ne izhaja iz organske narave oznanila (evangelizacije), temveč iz karizmatične preference. Očitno je tudi, da nismo bili rojeni kot gibanje za družinsko pastoralo. Kot salezijanska družina smo usmerjeni v poslanstvo za mlade, v prednostno ljubezen do mladih, zlasti do najbolj ubogih, v dobro Cerkve in družbe. Z don Boskom lahko rečemo: »Gospod me je poslal za mlade; zato je prav, da opustim vse izven tega in ohranim svoje zdravje zanje.«

Čeprav je vse to res, je prav tako resnično, da **ne moremo delati z mladimi, ne da bi mislili na njihove družine**. Že zaslužni papež Benedikt XVI. v svojem nagovoru salezijancem na vrhovnem zboru (31. 3. 2008) glede novih obzorjih evangelizacije jasno izrazi, da »skrb za družine ne odvzema moči delu za mlade, temveč ga dela trajnejšega in učinkovitejšega. Zato vas spodbujam, da poglobite oblike tega dela, ki ste ga že začeli; to bo koristilo tudi vzgoji in evangelizaciji mladih.« To je torej obzorje tega dela.

Besedilo, ki ga predstavljamo, je sestavljeno iz treh poglavij. Prvo opozarja na vrednost družine v izkušnji don Boska in v Valdoccu. Drugo ponuja

nekaj razmišljanj o kakovosti vzgojnega srečanja in o družinskem duhu v preventivnem sistemu. V zadnjem poglavju je poudarjen pomen same družine, njen prispevek k ekosistemu vzgoje (formacije) mladih, pri čemer je pozitivno izpostavljen prispevek družine v vsakdanjem življenju vzgojno-pastoralne skupnosti (VPS). Predstavljenih je nekaj konkretnih predlogov za VPS, začenši z nekaterimi trditvami, ki družino opredeljujejo kot prvo in skupno poklicanost ter najodličnejše okolje čustvenih vezi. Družina je pokazana kot aktivni subjekt (nosilec) pastore v vzgojno-pastoralni skupnosti; kot prostor za izkušnjo dialoga, spoštovanja, ljubezni, pozornosti do mladih, ki želijo vlagati v odnose in družinske vezi.

Preden vas prepustim branju, bi se iz srca rad **zahvalil vsem iz različnih inšpektorij širom sveta, ki so aktivno sodelovali** pri snovanju besedila, dr. Antonelli Sinagoga in tistim, ki so nas kompetentno in strokovno spremljali s predlogi in usmeritvami.

Miguel Ángel García Morcuende

Vrhovni svetovalec za mladinsko pastoralo

RIM, 24 JUNIJ 2021

UVOD

1

»Skrb za družino« ...

Skrb za družino vzbuja veliko zanimanja po vsem svetu. Posebno pozornost tematiki namenjajo članki, znanstvene publikacije in dokumenti konferenc. Hkrati je družina naprošena, **da skrbi za vezi**, ki sestavljajo gosto mrežo, ki podpira osebnost mladih v procesu rasti in povečuje kakovost življenja skupnosti. Zato je treba spodbujati ustrezne vzgojno-pastoralne strategije v podporo družini glede vloge, ki jo ima pri gradnji medosebnih in medgeneracijskih odnosov ter v celostni zasnovi vzgoje in spremljanja novih generacij.

Papež Frančišek nas danes vabi, da razvijemo »pastoralo povezovanja« (AL – RL, 211), saj je vsaka družinska izkušnja zgodba odnosov, zgrajena okoli življenjskega načrta, povezana s kulturnim, družbenim, gospodarskim in političnim kontekstom. Tekom te zgodbe vsaka družina izmenjuje trenutke, v katerih je sposobna izraziti svoje vire, s trenutki, v katerih gre skozi trenutke ranljivosti in utrujenosti.

V svoji kompleksnosti je vsaka družina kot knjiga, ki jo je treba brati, razlagati in razumeti z veliko skrbjo, pozornostjo in spoštovanjem. V sodobni družbi ima družinsko življenje resnično določene okoliščine, ki jo izpostavljajo krhkosti:

- *Šibkost in razdrobljenost odnosnih mrež* v kulturi, v kateri je individualistična vizija življenja v porastu, oslabljeni so skupnostni odnosi in izkušnje solidarnosti, osiromašene so vezi bližine, naklonjenosti, neformalnih mrež pomoči in podpore ter kulture srečanja (prim. FT – VSB, 30). Kraji srečanja so se spremenili. Poleg tega digitalna kultura predstavlja tako krhkost kot vir: nove tehnologije dajejo večje možnosti za vključevanja v družbeno in odnosno življenje z deljenjem virtualnih krajev, vendar ta vključenost ni nujno učinkovita in čustvena. Živimo v dobi hiperpovezanosti, v stiku smo z vsemi in kadarkoli prek interneta in družabnih omrežij. Vsak trenutek, tudi ko na primer sedimo za mizo in bi morali doživljati trenutke bližine,

svojih rok in na žalost tudi misli skoraj nikoli ne ločimo od pametnega telefona.

- ▮ *Duhovna suša, oddaljevanje od »duhovnih reči« oz. nezmožnost povezovanja z Božjim, da bi imelo življenje globlji smisel, da bi bila osebna vera pomenljiva.*
- ▮ *Dezorientacija in tveganja, povezana s premagovanjem trenutkov sprememb, v kulturi, ki je osredotočena na »samozadostnost«, zlasti v razvojnih prehodih življenja (adolescenca, rojstvo otroka, staranje ...) in v trenutkih nepričakovanih sprememb (npr. izguba službe, ločitev, žalost ...), ki jih pogosto doživljamo v zasebnosti domačega »doma«.*

Soočanje s krhkostjo je pomembno tudi zato, ker **»nobena družina ni nebeška resničnost in izdelana enkrat za vselej**, temveč zahteva postopno zorenje svoje sposobnosti za ljubezen. [...] Kljub temu nam razmišljanje o še ne doseženi polnosti tudi dovoljuje, da zgodovinsko pot, ki jo hodimo kot družine, vidimo v pravi perspektivi. Tako bomo nehali od medčloveških odnosov zahtevati popolnost, čistost namenov in povezanost, do katere bomo lahko dospeli šele v dokončnem kraljestvu. Ta pogled nam preprečuje, da bi strogo sodili tiste, ki živijo v okoliščinah velike slabosti. Vsi smo poklicani, da v sebi vzdržujemo živo stremljenje po nečem, kar presega nas same in naše omejitve; vsaka družina mora živeti s to stalno spodbudo. Pojdimo kot družina naprej, ostanimo na poti! Obljubljene so nam še večje stvari. Ne obupujmo zaradi svojih omejitev, a se tudi ne odpovejmo prizadevanju za polnost ljubezni in communio (skupnosti), ki nam je obljubljena« (AL – RL, 325).

Družina je podvržena **nenehnim spremembam**. Različne konfiguracije so jo oblikovale kot raznoliko stvarnost: pomislimo na enostavne ali jedrne/nuklearne družine (oče, mati in otroci); na enostarševske družine (oče ali mati z otroki) oz. družine brez zakonske edinosti; razširjene družine, v katerih je ena zakonska vez ter več skupaj živečih sorodnikov (z več kot dvema generacijama v isti skupnosti); več družin (z več generacijami, več zakonskimi vezmi in samskimi osebami). Tipologija družine se je razširila: ločene, ponovno zgrajene oz. na novo sestavljene družine, enostarševske, večetnične, zunajzakonske skupnosti, civilno poročeni. Sorodstvena vez ali zakonska zveza nista več izključni merili za opredelitev družine.

Resničnost je postala tako zapletena, da **danes ne moremo razmišljati o družini v ednini, temveč v množini.**

NE OBSTAJA DRUŽINA, TEMVEČ DRUŽINE

Kljub številnim družinskim konfiguracijam lahko trdimo, da je družinski odnos temeljni sestavni del družine, saj je odnos edini način, kako lahko v dobrem in slabem gradimo in razvijamo lastno identiteto. Družina je odnosno okolje (kontekst), ki podpira preobrazbo; je pravzaprav ustanova, ki »organizira« človekove primarne odnose in temeljne medčloveške razlike. Družina je torej prostor in »kraj« srečanja raznolikosti, ki so osnova človeške izkušnje med spoloma, generacijami, temperamenti, identitetami itd.

Za papeža Frančiška družine »niso problem, ampak predvsem priložnost« (AL – RL, 7), pomislite samo na Jezusovo izkušnjo v njegovi družini (Lk 2,51-52). So priložnost, da se učimo biti, živeti skupaj, pomagati, skrbeti, ljubiti.

Ko govorimo o skrbi za družino, to v prvi vrsti nujno pomeni skrb za člane družine v njihovi raznolikosti, v njihovem dostojanstvu; nobena ustanova ne sme biti nad osebami in nad njihovim celostnim človeškim razvojem. **Razmišljati in doživljati družine kot dobro novico** je povabilo, da živimo okolje, iz katerega je mogoče graditi »nas«. Družina kot veseli projekt (načrt) pomeni prepoznavati luči in sence te izkušnje, prepoznavati sebe kot bitja v odnosu in v občestvu s širšimi konteksti (okolji).

2

... zagotoviti, da bi družine »skrbele« za druge

»Sinodalni proces« o družini, ki ga je spodbudil papež Frančišek in je bil zasnovan v dveh sinodah (izredna l. 2014 in redna l. 2015), je omogočil razumevanje, da, kot je poudaril sv. Janez Pavel II., »družina ni področje pastore, ampak je obzorje in pot Cerkve« (LAF – PD).

Prepričani smo, da so družine, **vse družine nosilec (subjekt) in ne le predmet (objekt) vzgoje in evangelizacije**. Zato je za nas, delavce v salezijanski mladinski pastoralni, posinodalna spodbuda Radost ljubezni povabilo k ponovnemu premisleku v poslušanju časa in družine, za pastoralno službo, ki nam je zaupana.

Družine so nosilec (subjekt) evangelizacije in vzgoje tako ad intra (do njihovih otrok) kot tudi ad extra (v cerkveni skupnosti in v VPS, ki jim pripadajo). Prvi vidik je vsekakor ključen, vendar je bolj »običajen« in povezan z dinamiko družinske pastore. Drugi vidik je specifičen prispevek v razmišljanju, ki mu kot salezijanska družba sledimo.

V tem kulturnem kontekstu in v prehodu skozi dinamiko sprememb, ki jih prinaša naš čas, družina, če je po eni strani izpostavljena krhkosti in tveganjem, kot smo že omenili, po drugi strani predstavlja **edinstven in dragocen vir naših VPS**. V okviru mednarodnega kongresa 2017 v Madridu se je ta analiza začela z obsežnimi razmišljanji in razpravami. Poleg preobrazb, ki so družino zaznamovale in jo še zaznamujejo, zaznavamo tudi naslednje pozitivne vidike:

- Kraj sprejemanja in odnosov** kot najpopolnejši izraz temeljne človeške izkušnje, ki je odnos z drugimi (v paru, do otrok, v odnosu med brati in sestrami, v razširjenih sorodstvenih odnosih). To je srečanje oseb, ki imajo priložnost, da skrbijo drug za drugega in so torej drug drugemu pomenljivi (skozi vsakodnevne odnose, v katerih lahko ocenijo sebe glede na potrebe drugih in se vzgajajo za medsebojno poslušanje in dialog).

- ▶ Najodličnejši **kraj čustvenih vezi**, ki je tudi **kraj odgovornosti** do drugega.
- ▶ **Kraj drugosti** med ljudmi, ki, ko z zaupanjem premagajo strah pred drugačnostjo in brezbriznostjo, začnejo na pozitiven način doživljati medsebojne odnose in se jih naučijo dojemati kot vir, ki v dinamiki izmenjave vsem omogoča rast.
- ▶ **Kraj vzgoje**, saj vzgojni proces spodbuja izpopolnjevanje identitete.
- ▶ **Kraj počlovečenja (humanizacije)**, saj družina daje človeški značaj (obliko), počlovečuje tisto, kar je iz nje rojeno in se v njej povezuje, ko prispeva k harmonični rasti oseb.
- ▶ **Kraj rasti v veri**; sveta zemlja, kjer vsak član družine raste v smeri edinosti z Bogom.
- ▶ **Prednostni kraj, kjer se doživlja radost odpuščanja**. V družini se vzgajamo v odpuščanju, saj imamo gotovost, da bomo kljub napakam, ki jih lahko storimo, razumljeni in podprti.
- ▶ **Kraj upanja**, ki pričuje, da v svetu, ki teži k individualizmu in videzu, še vedno obstaja nesebična ljubezen, velikodušnost, altruizem, dobrohotnost in skrb za najšibkejše.

3

Družina, ogledalo časov

Ustanova družine kljub spremembam in izzivom različnih vrst, ki jo ogrožajo, ostaja trdna. Vendar je družina življenjski projekt (načrt), ki **s strani vseh zahteva dejavno držo in držo nenehne angažiranosti**.

Iz pastoralne resničnosti vseh pokrajin salezijanske družbe smo razbrali veliko izzivov in spoznanj, ki jih je mogoče analizirati na prihodnjih formacijskih srečanjih:

► **Izziv ustrezne umestitve v salezijanski vzgojno-pastoralni načrt.**

Da bi bili zvesti naši karizmi, je pomembno utemeljiti terminologijo, ki jo uporabljamo: »mladinska pastorala in družina«. Binom uporabljamo v salezijanski perspektivi, ki ne zanemara prednostne in prvotne pozornosti do mladih in ki naši izbiri ne daje zgolj retoričnega pomena brez posledic na operativnem nivoju. Ne gre za poenostavljeno in nerazločno apostolsko identiteto. Tudi ne gre za nepovezani pastoralni, ampak naj bosta ti dve medsebojno usklajeni. Razmišljati skupaj o teh dveh temah je antropološko pravilno, teološko utemeljeno ter pastoralno obetavno in plodno.

Pastorala med mladimi je »slog« in »metoda«, kot je navedeno v 20. členu Salezijanskih konstitucij : »Don Bosko je v stiku s fanti iz prvega oratorija živel duhovno in vzgojno izkušnjo, ki jo je poimenoval »preventivni sistem«. [...] Don Bosko nam ga izroča kot obliko življenja, da bi posredovali evangelij in odreševali mlade z njimi in po njih.«

- **Izziv protagonizma družin.** Pastoralni cilj ni samo narediti vse pare in vse družine za končni cilj svojih skrbi in pozornosti. Naš pastoralni cilj je tudi, da v istih parih in družinah prepoznamo aktivne in odgovorne pastoralne nosilce (subjekte), ki sodelujejo pri življenju in poslanstvu Cerkve in pri razvoju družbe ter imajo pri tem svoje korenine v zakramentu zakonske zveze.

- ▮ **Izziv sprejemanja in dela z vsemi družinami** in biti pri tem odprti zlasti za družine, ki so ranljive in imajo težave. Sprejemamo jih in jim pomagamo zdraviti rane, ki se kažejo v medčloveških odnosih, tako pred, kakor tudi po nastanku družine. Tudi na konceptualni ravni zato govorimo v množini – o družinah, saj se soočamo s številnimi družinskimi konfiguracijami.
- ▮ **Izziv duhovnega življenja v družinskem okolju (kontekstu).** Obnoviti duhovno razsežnost, da bi začutili njeno lepoto in okus. Povabljeni smo, da bi družinsko življenje predstavili kot dobro novico in razlog za srečo. Zato je ključno, da ljubezen razumemo kot kraj samopodarjanja, iz katerega izvirajo in zaživijo odnosi. To nas pelje od preseganja družinskega jedra vse do njenega projiciranja v skupnost.
- ▮ **Izziv formacije.** Spodbujati formacijska srečanja na teme, ki so zanimive za družine, in na temo družine, še posebej v sodobni kulturi. Formacijska srečanja so namenjena salezijancem, družinam, mladim odraslim, mladim parom. Razmišljati o Božjem stvariteljskem in odrešenskem načrtu za zakon in družino, ki ga je treba bolje poznati in poglobiti.
- ▮ **Izziv mreženja.** Treba se je povezovati z vsemi ustanovami (škofijami, drugimi združenji ...), ki se ukvarjajo z najbolj raznolikimi družinskimi konfiguracijami, da tako okrepimo naša zavezništva.
- ▮ **Izziv integracije družin in salezijanske mladine (salezijanskega mladinskega gibanja),** da ne bi izgubili izpred oči mladinskega fokusa naše pastorale. Ob tem poudarjamo plodno prepletanje dveh pastoralnih vidikov: družinskega in mladinskega.

DON BOSKOVA DRUŽINA: KONKRETNA DRUŽINA

POGLAVJE

I

1 1

IZGUBA IN ODSOTNOST OČETA

Srečanje z don Boskom je vedno aktualno. Slediti njegovim sanjam; razumeti njegovo vzgojno gorečnost; poznati njegov talent, da mlade izvleče iz »nevarnih ulic«, da bi jim pomagal postati »dobri kristjani in pošteni državljani«, da bi jih vzgajal v krščanski veri in v družbeni odgovornosti, da bi jih pripeljal do poštenega poklica. Vse to je **izjemna izkušnja človeške in družinske intenzivnosti.**

Don Boskova izkušnja ima globoke korenine. **Njegovo življenje je v resnici napolnjeno z družinami,** z mnogoterimi odnosi, z generacijami, z mladimi brez družine, z zgodbami družinske ljubezni in družinskih kriz. Vse to je že od začetkov njegovega življenja, ko se je moral zelo zgodaj soočiti z izgubo očeta. Prvi spomin, ki ga don Bosko pove svojim bralcem Spominov na Oratorij, se nanaša na dogodek, katerega pomen je lahko razumel šele pozneje – izgubo očeta. Praznina očetovstva se je v don Boskovem življenju spremenila v rodovitno polje in ni postala travma, ki bi ohromila ali ovirala njegov potencial.

Dogodek poznamo in vemo, kako je don Bosko zaključil pripoved: »Ne vem, kaj je bilo z menoj ob tisti žalostni priložnosti; spominjam se samo, in to je prvi dogodek življenja, ki ga imam pred očmi, da so vsi odhajali iz sobe pokojnika, jaz pa sem hotel na vsak način ostati. »Pojdi, Janez, pojdi z menoj,« je ponavljala žalostna mati. »Če ne pojde oče, ne grem,« sem odgovoril. »Ubogi otrok,« je poprijela mati, »pojdi z menoj, nimaš več očeta.« Ko je to izgovorila, je bruhnila v močan jok, me prijela za roko in me odvedla drugam, medtem ko sem jokal, ker je jokala ona. Saj v tisti dobi gotovo nisem mogel razumeti, kako velika nesreča je izgubiti očeta.« (Spomini, str. 14–15).

Don Bosko dvakrat doživi bolečino ob izgubi očeta. Poleg svojega biološkega očeta (Frančiška) je izgubil tudi duhovnega očeta (don Calossa). On, ki je bil poklican skrbeti za sirote, je na lastni koži doživel izkušnjo izgube, ki ga je zaznamovala za vse življenje.

Ko don Bosko opisuje dogodke svojega življenja, se v pripoved vključi osebno. V ozadju pripovedi o družini ni težko opaziti velike nostalgije (hrepenenja) za očetovsko nežnostjo, ki je kot otrok zaradi očetove smrti

ni mogel uživati. V resnici ravno okrog očetove osebe naslika najbolj tenkočutne in ganljive prizore.

Don Bosko je zmozel predelati izgubo. Iz fanta brez očeta je postal vzor očetovstva za svoje fante. V zahodnem družbenem kontekstu, v katerem je očetovski lik neznan ali pasiven, je **don Boskov objem njegovega očetovstva znamenje upanja**, ki lahko povabi očete k njihovi specifični vlogi.

Ob branju življenja Janeza Boska si lahko razlagamo oz. slutimo, da je njegova družina »drugačna« in prav zato je to konkretna družina, s svojimi močnimi in šibkimi točkami, s čustvenimi odnosi in njihovimi težavami. Njegova družina je preprosta, delavna in podjetna. Zanimivo je, s kakšno naravnostjo (neposrednostjo) don Bosko govori o težavah, ki so bile prisotne v njegovi družini. Ne skriva jih, ampak preprosto **pripoveduje vsakodnevno dogajanje in prizadevanje**. Dobro ve, da se Božja volja izpolnjuje znotraj naših resničnih in žal zapletenih dnevnih odnosov, ki jih zaznamujeta Božja previdnost pa tudi greh in zabloda.

Očetova smrt, težave z bratom Antonom, ki ga pogosto ovira, babica, ki lahko postane breme, revščina, ki pogojuje izbire, delo, ki zapolni dneve in za katerega se zdi, da ne dovoljuje razmišljanja prek vsakdanjega truda. Vse to so značilnosti, ki jih ima tudi družina Bosko. Ne skriva jih, ampak jih razkrije, saj bodo prav te v praksi oblikovale prihodnost vsakega od njenih članov.

Prav iz teh težav in »pomanjkljivosti«, ki so skupne številnim družinam tedanjega in današnjega časa, se bodo rodile nekatere temeljne značilnosti don Boskove duhovnosti. Na straneh tega dokumenta ne zmoremo podrobno preučiti, kako je družina vplivala na svetnikovo življenje, lahko pa takoj prepoznamo nekatere značilnosti, ki se nam zdijo posebej pomembne.

- **Izguba očeta bo Janeza pripeljala do iskanja drugih očetovskih likov** in do ponovnega odkritja prvinske in nenadomestljive očetove vloge v družini. Prvi bo don Calosso, za katerega Janez pove, da je ob njem začel okušati, »kaj je duhovno življenje« (Spomini, str. 26). Ob njem se počuti ljubljen in njegova smrt ga močno zaznamuje. Starejši duhovnik ni bil le njegov dobrotnik in spodbujajoč učitelj. Bil mu je tudi oče, prvi duhovni oče, ki je bil po njegovih lastnih

besedah izjemno pomemben za njegovo notranje življenje in ureničevanje njegovega duhovniškega poklica.

Petinštirideset let kasneje je opisal njegov lik, ki ga je namerno vključil v dolgo in vzorčno izkušnjo za svoje duhovnike, krščanske učitelje mladine in spodbujevalce duhovnih poklicev. Najprej: »Popolnoma sem se mu odkril,« piše on sam. »Brez odlašanja sem mu povedal vsako besedo, vsako misel in vsako dejanje. To mu je zelo ugajalo, kajti na podlagi tega me je lahko vodil v duhovnem in časnem. Takrat sem spoznal, kaj pomeni imeti stalnega voditelja, zvestega prijatelja duše, za katerega sem bil prikrajšan do tistega časa. [...] Takrat sem začel okušati, kaj je duhovno življenje, saj sem prej ravnal bolj materialno in kakor stroj, ki kaj naredi, ne da bi vedel za vzrok.« (Spomini, str. 26).

Ravno zaradi izkušnje praznine očetovstva se bo mladi duhovnik don Bosko zavedal težav svojih mladih, pa tudi človeške in duhovne kakovosti, ki se je bo moral on sam naučiti v svojem življenju, da bo lahko oče mnogih, ki nimajo očeta in ki bodo v njem videli nekoga, ki jim bo v vseh pogledih dal okusiti življenje.

► **Napor in sreča v tem, da imaš brate. Valdocco ne bo otok veselja.**

Vedno bo skupina mladih in odraslih, ki bodo morali postopoma oblikovati svoje osebnosti (karakterje) in se boriti sami s seboj, da bi v celoti živeli v slogu dinamične ljubezni, ki jo sestavljajo odnosi, poslušanje, trenutki praznovanja, odhodi, podelitve. Samo na ta način bo Valdocco lahko zibelka in dom mnogih. Don Bosko ve, da ni hiše brez bratov in sester z različnimi lastnostmi, včasih z različnimi idejami in s težavami pri skupnem življenju, ki pa vseeno znajo v osebi poleg sebe videti člana svoje družine, nekoga, ki me zanima od blizu, od kogar sem odvisen in komur namenjam svojo naklonjenost in pozornost. Tako so že od začetka fantje, ki bivajo pri njem, povabljeni, da skrbijo drug za drugega, saj tako deluje družina. Tako se je vedno obnašal don Boskov brat Jožef, tudi kot odrasel, in tudi Anton je, čeprav šele čez leta, prepoznal Janezove kvalitete. Brez bratstva namreč ni doma.

► **Vsakodnevno delo** za dobro vseh: skrajna revščina, ki jo je izkušal kot otrok v Becchijih, in zadovoljstvo ter vrednost vsakodnevnega dela na polju, bo ostala v don Boskovem življenju kot občutek za

dolžnost in napor. To mu je služilo kot predmet poučevanja in kot vzgojno orodje, saj si pošten državljani kruh služi s potom svojega obraza in za to ter s tem hvali svojega Gospoda.

1 2

»ODPRTA DRUŽINA« Z MATERJO V SREDIŠČU

Kar don Bosko piše o lastnem doživetju očetove smrti, lahko razumemo tudi kot naknadno predelovanje materinega spominjanja in njegovega lastnega postopnega zavedanja, da je sirota, vedno bolj navezan na svojo mater.

Mama Marjeta je zaradi svoje prirojene fizične in moralne energije ter pridobljenega občutka odgovornosti prevzela vlogo očetovske matere, tako da je trdno in preudarno vodila že utrjeno družinsko jedro. Zato Janezovo iskanje očetovskega lika v dobrohotnih in dobredelnih duhovnikih nikoli ni bilo tesnobno. V trdnem in podpirajočem starševskem okolju je bil očetovski lik očitno že dovolj ponotranjen.

Da bi še bolje razumeli značilnosti družine Bosko, nam je v pomoč dvojni pristop k don Boskovemu življenju. Na eni strani bo **Valdocco dom več generacijam**, s protagonisti **iz različnih družbenih položajev**, saj bo preprosto posnemal tisto, kar je bila vsakodnevna resničnost družine Bosko, ki je pripadala ljudskemu sloju in družinam tistega časa. Na drugi strani nas **pozornost na prisotnost mame Marjete** pripelje v središče družinskega življenja.

A Ko je Janezek s svojimi živel v Becchijih, je bila to vas, kjer so ljudje živeli in delali vpeti v družbeni in cerkveni kontekst, ki je segal vse do mesta Castelnovo. V Janezovih prijateljstvih in razširjenih odnosih pa je ta kontekst segal do kmetije Moglia in celo do samega Chierija.

Don Boskova družina je živela v družbenem kontekstu, v katerem je biti »del družine« pomenilo precej več in širše kot ozke odnose starši – otroci, ki smo jih vajeni danes. Šlo je za družbo, v kateri je hkrati živelo več generacij, **kjer je bilo skrbeti drug za drugega nekaj vsakdanjega**, saj je bil sosed tudi del družine.

K temu je vzgajala mama Marjeta s svojo skrbjo za revne, tudi za tiste, ki so samo šli mimo. K temu so vzgajali sorodniki in prijatelji, ki so mlademu Bosku pomagali najti delo, oditi od doma in najti denar za študij. Don Boskova družina je v skladu s svojim družbenim in socialno-ekonomskim okoljem v njem tudi živela svoje poslanstvo in ga razvijala. To je bil svet preprostega ljudskega sloja, h kateremu je gravitiralo salezijansko poslanstvo in je bilo privilegirana izbira salezijancev tistega in kasnejšega časa. **Deljenje izkušenj revnega sveta z vso njegovo negotovostjo in vrednotami** je prepojilo njegov način dojemanja stvarnosti in njegovo sposobnost sočutja do najbolj ubogih mladih. Skupaj z njegovo mamo sta želela biti odprta družina, ki sprejema in spremlja tiste, ki niso imeli pozitivnih izkušenj iz svojih družin. V vsaki dejavnosti, ki sta jo začela, sta jim želela zagotoviti izkušnjo družine in doma. Od tod njegova pastoralna izbira in **sposobnost razumevanja težav preprostih ljudi** (ljudskega sloja).

Tudi s cerkvenega vidika je bila skrb za odnose med družinami vsakodnevna pastoralna pozornost. Mama Marjeta je bila po vsej verjetnosti del tiste skupine mater, ki so se na pobudo župnikov iz Castelnua zbirale za molitev in poglobljanje svoje vere. S tem so dejansko postale hrbtenica verske vzgoje otrok in vseh družinskih članov. Skupni dejavnik, ki je postal temelj don Boskovega družinskega duha, je lepota pristnega odnosa.

B Mama Marjeta je bila nadalje prav posebna mati za Janezka Boska in za vse fante prvega oratorija, ki so postali njena družina. Pogosto jih je nagovarjala s šalami in pregovori v piemontskem narečju, s čimer ji je z malo besedami uspelo povzeti modrost in izkušnje.

Bila je delavna žena, žena vere in molitve, zgled krščanskega življenja za svojega sina Janeza. V vzgojnem jeziku bi lahko rekli, da se je don Bosko »vpisal v šolo svoje matere Marjete«, sprejemajoče žene, ki bi jo lahko primerjali z usmiljenim Samarijanom iz evangelija. Služila je otrokom in ubogim mladim svojega sina, zavrženim, kot bi rekli danes. **Če je don Bosko svet, je to zato, ker je imel sveto mater.**

V Spominih na Oratorij se don Bosko z izjemno natančnostjo spominja kretenj, besed in drž, s katerimi ga je njegova mati Marjeta pripravljala na prvo sveto obhajilo. Nato praktično na enak način opiše pripravo na isti dogodek v življenju Dominika Savia (TZF, str. 39), Severina in Frančka Besucca (TZF, str. 253).

Don Boskov življenjepisec Johannes Jørgensen (1931) je imel prav, da je svoje delo začel z znamenito frazo: »Na začetku je bila mati.« Marjeta je bila dejansko središče družine v vseh pogledih. Čeprav je bila vdova in se je trudila za vzdrževanje družine v razmerah revščine in v odnosnih težavah (zlasti z najstarejšim, ne njenim sinom Antonom), **Marjeti uspeva občudovanja vredno vzgojno delo.** Zato se jo je don Bosko spominjal z nostalgijo in jo je šel sam odločno iskat, ko je ustanavljal svojo valdoško družino.

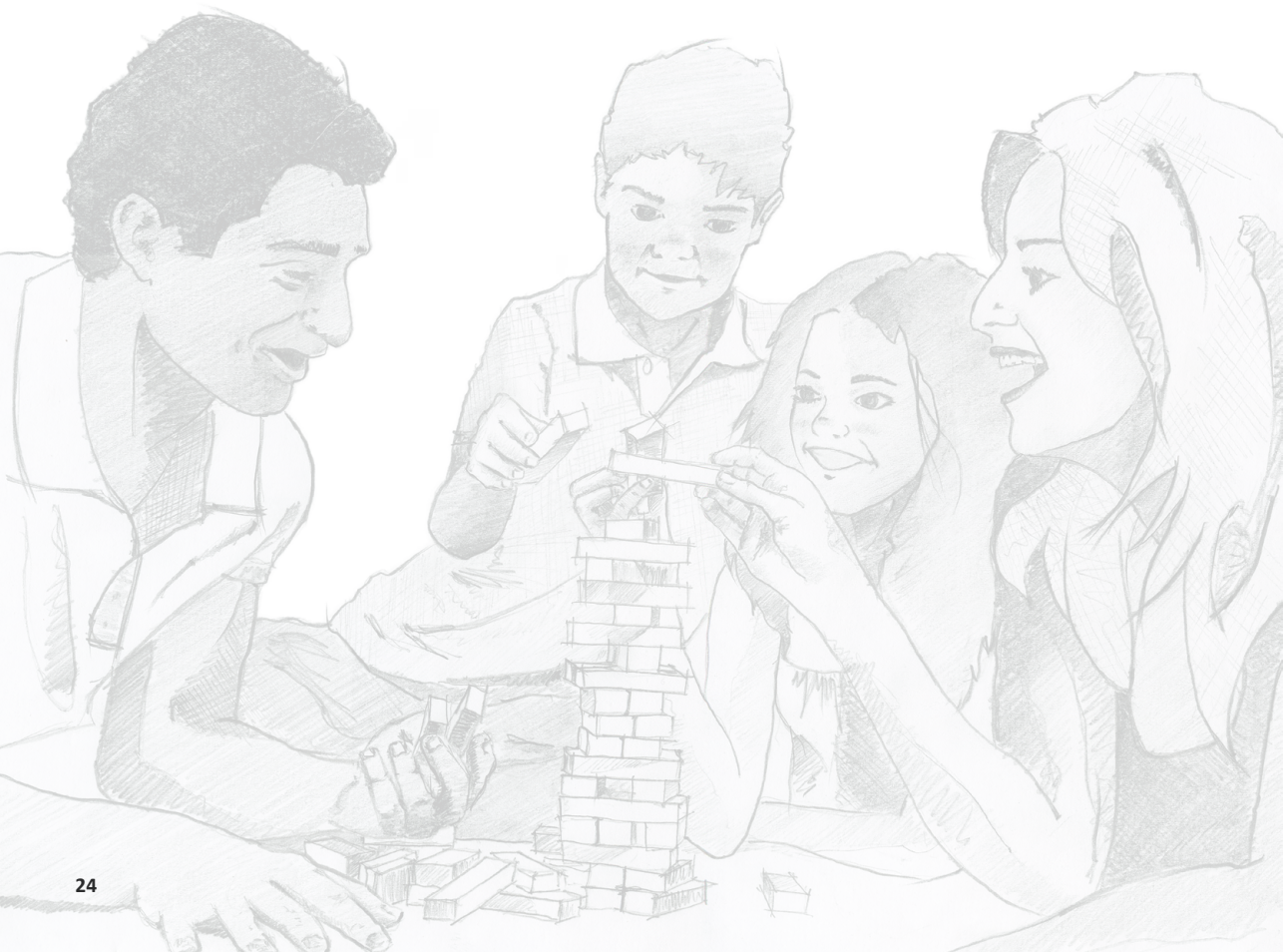
Od svoje mame se je don Bosko naučil ljubeznivosti. To je tista konkretna materinska ljubezen, polna naklonjenosti, zaščitniška in sposobna spremljati otroka v njegovi rasti. A hkrati je to tista ljubeznivost, ki »ni šibka, nežna, nejasna, ampak močna, urejena, disciplinirana, vzgojiteljica resnih ljudi in značajnih kristjanov« (BR, 1965, Regolamenti). Njene poteze spominjajo na besede papeža Frančiška o ljubeznivosti (amabilità): »Ljubiti, pomeni tudi biti ljubezniv. [...] Hoče pokazati, da ljubezen ne ravna surovo, se ne obnaša nevljudno in v odnosih ni osorna. Njeni načini, njene besede, njene kretnje so prijetne, ne trde in toge. Drugim noče povzročati trpljenja. [...] Dan za dnem 'vstopati v življenje drugega, čeprav je del našega življenja, zahteva taktnost nevsiljive drža, ki obnavlja zaupanje in spoštovanje. [...] Kolikor srčnejša in globlja je ljubezen, toliko več spoštovanja svobode in sposobnosti za čakanje zahteva, da drugi odpre vrata svojega srca'« (AL – RL, 99).

Postopek beatifikacije mame Marjete Occhiena nam pomaga še bolj odkriti njeno globino vere pa tudi pedagoško sposobnost; zgled konkretne dobrodelnosti; sposobnost spremljanja otrok, vsakega na svoj način in v okviru njegove lastne poklicanosti; predanost tudi do križa, ko sledi in podpira don Boska v njegovem poslanstvu; sposobnost fante, ki ji jih je previdnost podarila v Valdoccu, sprejeti za svoje otroke, zaradi česar je postala mati vsakega in vseh.

1 3 VALDOCCO KOT DOM

Janezova do sedaj na kratko opisana izkušnja v lastni družini bo neizbrisno zaznamovala njegovo vizijo življenja ter **njegovo idejo o vzgoji in evangelizaciji mladih**. Janezek je bil že od malih nog vzgojen, da je na resničnost gledal z očmi vere in še zlasti vere svoje mame.

V izvoru salezijancev ni teorija ali nek načrt misleca, temveč zgodba, izkušnja, živeča v skladu s posebno in konkretno poslušnostjo Svetemu Duhu, tista, ko je don Bosko v Valdoccu, v Chieriju, v konviktu, v zaporih ... Ta oratorijska resničnost se je z leti gradila kot družina, zahvaljujoč sodelovanju mame Marjete, prav na način doma, kjer mama in oče gradita družinsko vzdušje, ki se ga živi v vsakdanjem življenju. Sčasoma je to postalo značilna in trajna lastnost salezijanske duhovnosti/poslanstva.

V vsem don Boskovemu izjemnemu življenju je veliko razmišljanja namenjenega družini in njenemu dragocenemu vzgojnemu in pastoralnemu delovanju. Institucije, ki jih je ustanovil v korist revni in zapuščeni mladini, krepijo družinski model in zato jih **poimenuje »dom«**. Vzgojitelji se v njih zavzemajo za medsebojne odnose, ki se navdihujejo v »družinskem duhu«.

Vse te značilnosti, ki so jih vsakodnevno živeli v Becchijih, so zaznamovale tudi hišo v Valdoccu in salezijansko družinsko vzdušje, ki se je tam doživljalo preko:

- ▶ **Jasnega čuta za Božjo previdnost**, ki pomaga in spremlja vsakdanje življenje svojih otrok ter jih podpira v težkih časih.
- ▶ **Čuta za milost**, ki lahko premaga greh in ki lahko vedno usmerja k dobremu.
- ▶ **Konkretne dobrodelnosti**, ki temelji na dobri volji, trudu in zavzetosti, pa tudi na veselju in podelitvi.
- ▶ Možnosti eksperimentiranja in **odgovorne uporabe svobode**; delaj tudi »akrobacije«, le grehov ne.
- ▶ **Skrbi za druge** kot vsakodnevnega sredstva dobrodelnosti, proti sebičnosti in zaprtosti vase.
- ▶ **Upanja** v vseh okoliščinah, tudi v težavah.
- ▶ **Gradnje doma in resnosti vsakodnevnih obveznosti**, kjer lahko skupaj živi več generacij z različnimi idejami, različnimi slogi, različnimi potrebami. Vse skupaj pa združuje v sposobnost, da si pomagajo, da si podajo roko, da bi bil tudi drugi srečen, sicer pa »tudi jaz ne morem biti«.
- ▶ **Diferenciranega spremljanja**, ki pušča svobodo delovanja; ki je trdno v odločilnih trenutkih; ki kaže prisotnost in ne zapušča.
- ▶ **Vloge odraslega** kot spremljevalca in **mladega** kot spodbujevalca novih izkušenj in novih idej, da se ne bi nikoli počutili, kot da smo pristali na nivoju izobraževanja.

- ▮ **Protagonizma mladega** glede vsega, kar to prinaša za vključevanje mladega v izgradnjo družinskega ozračja in evangelizacije. Mlada oseba kot evangelizator drugih mladih in ki jo je don Bosko znal zaznati in spodbuditi v vsakdanjem življenju (na primer z Domini-kom Saviom).

V Valdoccu je ustvaril vzgojno okolje, prežeto z odnosi, ki se navdihujejo pri družinskih odnosih, v ozračju sprejemanja in zaupanja, v duhu prilagajanja in pripadnosti. To so značilnosti, ki opisujejo človeško družino in ki za svetnika postanejo vir in navdih pri gradnji »oratorijske družine«.

Nauk o družini, ki ga je predstavil don Bosko, je v več pogledih aktualen. Zlasti je to potreba po ovrednotenju specifičnega prispevka, ki ga je vsak od staršev poklican ponuditi znotraj para pri podelitvi idealov in nalog v vzgoji otrok. Vse to v skladu s plodovito izmenjavo sredstev in darov, v osredotočenju na svetost vzajemnosti, z namenom vzpostaviti **zavezo predanosti**.

V življenjskih zgodbah, ki jih pripoveduje don Bosko, vidimo tudi kontinuiteto med vzgojo mladih v družini in formacijo, ki so jo prejeli pri obiskovanju salezijanskih hiš in šol. Tako je bilo na primer pri Dominiku Saviu, Mihcu Magoneju in Frančku Besuccu. Vendarle pa don Bosko v zgodbi o Valentinu (FS, str. 1026 –1169), nasprotno, prikaže učinke krščanske vzgoje v šoli in vpliv slabih zgledov v družini. Na žalost je Valentin na koncu romana nepovratno izgubljen, kar dokazuje, da to, kar prejmemo v družini, pusti neizbrisen in težko spremenljiv pečat.

Družinski duh v začetkih Valdocca je temelj tako vzgojno-pastoralne skupnosti kot Salezijanske družbe in tudi salezijanske družine: je proces, ki je obrodil dobre sadove.

Ob koncu recimo, da se don Bosko zgleduje po družinskem modelu iz različnih razlogov. Najprej zaradi vpliva, ki ga je družinska izkušnja imela na njegovo človeško in krščansko formacijo. Nato zaradi verskih prepričanj, ki so v njem dozorela v letih priprave na duhovništvo, globoko zasidranih v ideji Cerkve kot velike družine Božjih otrok. Končno zato, ker je Janez Bosko kot duhovnik lahko ugotovil, da je bilo v urbanem okolju Torina njegovega časa veliko mladih, ki so se priselili zaradi dela v tovarnah, tako rekoč prikrajšanih za družino, v sovražnem in njim nerazumljivem okolju zaradi drugačnih življenjskih slogov.

Don Bosko, inteligentni vzgojitelj v koraku s časom, neutrudni zagovornik preventive v vzgoji, je bil prepričan, da je **družina prvo in najpomembnejše mesto, kjer se lahko preventivni sistem uporablja in plodovito živi**. Pravzaprav je uspeh vzgoje v največji meri odvisen od zavzetosti staršev in tistih, ki to poslanstvo vršijo. Iz njihove sposobnosti pričevanja za vrednote, iz njihove sposobnosti, da z razumnim in ljubeznivim dialogom pokažejo na vse potrebno za celosten razvoj osebe (v skladu z osebnim ritmom rasti) izvira spodbuda za prepričljivo pot truda za človeško in krščansko zorenje mladega.

Poleg tega družinski model opredeljuje izbiro njegovega vzgojnega sistema, saj je pozoren na mladega človeka, na njegova nagnjenja in vrednote, ki jih nosi v sebi, tako da strune srca ob njem blago zazvenijo, in se izogiba vsem oblikam zatiranja in nasilja. To je metoda, ki spodbuja harmonijo med spontanostjo in disciplino, domačnostjo in spoštovanjem pravil, svobodo in dolžnostmi.

1 4

BOG TE VIDI, GLEJMO KAKOR BOG

To poglavje zaključujemo s ponovnim učenjem od mame Marjete, močne in vere polne žene. Ob njej se bomo naučili pomembno značilnost za naš salezijanski vzgojno-pastoralni model.

V zgodovino se je zapisala besedna zveza, s katero je mati Janezku razložila večno in previdnostno prisotnost Očeta: »Bog te vidi«. To ni bila grožnja, temveč zavedanje, da nas varuje in spremlja Oče, ki nas ljubi in nas zato ne pusti samih. Danes bi lahko rekli, da je šlo za predhodno obliko **salezijanske asistenc**e, ki jo bo don Bosko kasneje s svojim modrim pastoralnim pogledom zahteval od članov svoje družbe v odnosu do mladih, saj tudi »Bog tako dela z nami«.

Ta zavest je bila v mislih in srcu mame Marjete tako ponotranjena, da si je pridobila enakovredno frazo, značilno za ljudsko modrost njenega časa: **ne samo, da te Bog vidi, temveč se tudi ti nauči gledati kakor Bog**. Ko je Janezu razložila lepoto zvezdnatega neba ali ko je v pripovedi o sanjah zaslutila Božji klic, ki je to tudi bil, je Marjeta pokazala, da je odlično razumela pomen **dvojne zvestobe Bogu in vsakdanjemu življenju**. Ne gre za dihotomijo, ki bi jo morali sestaviti, niti ne za križanko besed, ki jih s

težavo uskladimo – kakor da bi bila Bog in svet na dveh različnih nivojih. Gre namreč za sveto preprostost (naravnost) tistih, ki na svet gledajo z Božjimi očmi in te so edine, ki svet resnično vidijo takšnega, kakor je, ki razkrivajo njegovo dobroto in grešnost. Zato najdemo vir, začetek in energijo za razvoj salezijanske karizme v ljubezni z dvema neločljivima poloma: Bogom in mladimi (najrevnejšimi). V popolni podaritvi samega sebe Bogu za poslanstvo med mladimi in v pripadajoči popolni podaritvi samega sebe mladim na poti k Bogu. V tej smeri bo za don Boska dozorela vzgoja mladih.

Mama Marjeta nas uči, kaj danes v naših vzgojno-pastoralnih skupnostih (VPS) pomeni razločevati: vedeti, da nas Bog vidi, in nato skupaj izdelati vizijo, ki nam bo zmogla dati Božji pogled, da bomo razbrali sanje, ki jih On seje v srcu vsakega.

Da bi vsaka družina rasla v zaupanju v to starodavno in vedno novo odnosno in skupnostno perspektivo, je treba, da se izučimo **»v etiki pogleda«**, v zmožnosti za pozornost v odnosu do stvarnosti, ki nas obdaja in ki ji pripadamo ne le v materialnem, temveč tudi v odnosnem smislu.

POVZETEK

- ▶ V tem poglavju smo videli, kako se je praznina očetovstva v don Boskovem življenju spremenila v rodovitno polje in ni postala travma. Umanjkanje očeta ga je privedlo do iskanja drugih očetovskih likov. Zato se je tudi bolj zavedal težav in revščine svojih fantov in postal je oče mnogim. Njegova družinska izkušnja je neizbrisno zaznamovala njegov pogled na življenje in njegovo idejo o vzgoji in evangelizaciji mladih.
- ▶ V tej perspektivi poudarjamo »trud«, ki ga je don Bosko živel v družini in za družine: najprej je to storila mama Marjeta in nato on sam v Valdoccu. Skupaj z mamo sta želela biti odprta in sprejemajoča družina do te mere, da so bile vzpostavljene ustanove, ki so krepile družinski model in jih je don Bosko zato imenoval »dom«. Vzgojitelje je vključeval v graditev medsebojnih odnosov, ki se navdihujejo v »družinskem duhu«. To je bil vir in navdih za gradnjo »oratorijske družine«. Za nas je pomembno poudariti, kako dragocena je ta don Boskova intuicija.
- ▶ Don Bosko je želel ustvariti, česar sam ni imel in to se je zgodilo preko konkretnih ljudi. To je salezijancem omogočilo, da so, čeprav niso bili neposredna družina mladih, živeli družinsko vzdušje. Družinski model je v resnici značilna izbira njegovega vzgojnega sistema, ker je ta model pozoren na mlade, na njihove drže, na njihovo okolje (kontekst).
- ▶ Družina, ki jo je ustanovil v Valdoccu, je podpirajoča, odprta in sprejemajoča. V središče svoje pozornosti ne postavi sama sebe in se ne obnaša kot bi bila merilo stvarnosti. Hitro se odzove in vzame za svoje probleme in stiske najbolj ubogih mladih, ki jih je družba zavrgla.

PREVENTIVNI SISTEM IN DRUŽINA

POGLAVJE

PREVENTIVNI SISTEM: DUHOVNA IN APOSTOLSKA IZKUŠNJA

»Pastoralna skrb za družine in za mlade je življenjskega pomena za celotno Cerkev in je še posebej pomembna za sinove don Boska, ki mu je Marija v sanjah pri devetih letih pokazala mlade kot njegovo delovno področje« (PGF, 15–32).

Duhovna in apostolska izkušnja valdoškega oratorija je izoblikovala način bivanja in dela, življenja in dejavnosti, posredovanja Evangelija in sodelovanja pri reševanju mladih, ki je bil poimenovan preventivni sistem. Vzgojno-pastoralni model, ki se v njem navdihuje, se vrti okoli osrednjega jedra, ki je svet mladih, katerega življenje in kulturo smo kot vzgojitelji poklicani deliti in živeti. Če modelu manjka motivacije ali usmerjenosti, izgubi razlog za svoj obstoj. Zato je **sila ali tok, ki vzdržuje to gibanje, pastoralna ljubezen**, ki je središče in povzetek salezijanskega duha.

Za don Boska vzgajati pomeni, da vzgojitelj pokaže posebno pripravljenost in zakoreninjeno prepričanje: najprej iskati duhovno dobro mladih, njihovo odrešenje in njihovo celotno dobro. Povsem se posveča svojemu poslanstvu, pripravljen je plačati njegovo ceno in opustiti vse drugo: »*Da mihi animas, coetera tolle*« (daj mi duše, drugo vzemi).

To geslo, ki ga don Bosko jemlje kot molitev, po našem mnenju predstavlja sintezo njegove temeljne vzgojne in pastoralne izbire. Njegovo celotno življenje je posvečeno temu načrtu: videti mlade rasti in zoreti v smeri večnosti, razumljeno v najširšem pomenu. Lahko pritrdimo, da je naša »pastoralna ljubezen« v vzgojno-pastoralnem služenju v Cerkvi, ki ga salezijanci ponujamo novim generacijam.

Preventivni sistem je bil za don Boska »ljubezen, ki se zastonj daruje; zajemal jo je v Božji ljubezni, ki s svojo previdnostjo prehitava vsako ustvarjeno bitje, ga spremlja s svojo navzočnostjo in ga odrešuje, tako da mu daje svoje življenje. Don Bosko nam ga izroča kot obliko življenja in dela, da bi posredovali evangelij in odreševali mlade z njim in po njih. Preventivni sistem prežema naše razmerje do Boga, naše osebne stike in življenje skupnosti v izpolnjevanju krščanske ljubezni, ki spodbuja k vračanju ljubezni« (K 20).

Na teh straneh želimo poglobiti odnos med preventivnim sistemom in družino. Vemo, da je ljubezen srce zakona in družine ter da je »krščanski ideal – posebej v družini, ljubezen, ne glede na vse« (AL – RL, 119). V tem smislu Cerkev gleda družino kot model (vzor), ob katerem se navdihuje, da si privzame bolj domačo in družinsko dimenzijo.

2 2

»USTVARJALNOST LJUBEZNI«, KI SE UTELESI V PREVENTIVNEM SISTEMU

Temelje don Boskovega preventivnega sistema je mogoče povzeti v dveh trditvah, ki imata močan krščanski navdih: »Ta sistem sloni ves na razumu, veri in ljubeznivosti«; »Uporaba tega sistema sloni vsa na besedah sv. Pavla, ki pravi: 'Ljubezen je dobrotljiva, potrpežljiva; vse pretrpi, toda vse upa in prenaša kakršnokoli nevšečnost'« (CG, str. 424).

Avtoritarno zapovedovanje in grožnjo s kaznijo je bilo treba zamenjati z metodami prepričljivega predlaganja ljubezni, ki privlači in si prizadeva pridobiti srca. Potrebno je bilo, da si je don Boskova pastoral nadela obraz odrešenjske gorečnosti, ki jo vzljubimo zaradi potez človečnosti, sočutja, blagosti, nežnosti in naklonjenosti.

Tudi vzgojna ljubezen si je nadela (oblekla) ljubeznivost. Ta pedagoška ljubezen vključuje željo in navdušenje nad vzgojo; željo po delu in veselju v vzgojnih in pastoralnih dejavnostih; biti razpoložljiv in darovati se z veselim srcem; čutiti naklonjenost do najbolj potrebnih; imeti za vredno truda in zlahka premagati majhne frustracije; soočiti se s tveganji in težavami v vzgojnih odnosih, kot da bi šlo za malenkosti.

Don Boskova »pomembna« beseda »ljubeznivost« je zato, za razliko od drugih sinonimov, del trinoma, ki vsebuje najvišje človeške in vzgojne vrednote: razum, vera in ljubeznivost. Ljubeznivost ni samo pedagoško »sredstvo«, ampak je eden od treh nosilnih stebrov celotnega »preventivnega sistema«.

Za globlje razumevanje pomena ljubeznivosti, ne samo s čustvenega vidika, ampak tudi z vidika pedagoške vrednosti, je nujno spomniti, kaj je don Bosko zapisal v Splošnih členih v Pravilniku za hiše družbe sv. Frančiška Saleškega (1877). V tem preprostem dokumentu don Bosko predstavi povzetek preventivnega sistema. Pravi, **da se mora vzgojitelj potruditi, da ga bodo imeli radi.** »To je mogoče doseči z besedami, še bolj pa z dejanji, tako da pokaže, da so njegove skrbi izključno izraz za časno in duhovno korist gojencev. Pri asistiranju naj bo malo besed, mnogo pa dejanj; gojencem naj se da priložnost, da svobodno izrazijo svoje misli« (CG, str. 459).

Čustvena vrednost teh besed postane pedagogika, ko učitelj razume, da njegova prisotnost ni namenjena le nadzorovanju in izpolnjevanju pravil, trepljanju po ramenih, ampak da je tam zaradi mladostnika, da ga spremlja, da ga posluša in da razume njegovo življenjsko realnost. To je aktivna prisotnost osebe, ki je sposobna videti onkraj telesa, skoraj kot da bi znala brati mladostnikove misli. Pripravljen mu je pomagati, ga objeti, mu dati dober nasvet ali ga preprosto poslušati, kot bi to storila oče ali mati. Pozoren je na realnost, ki obdaja življenja njegovih otrok.

Konkretno ta **pedagogika prijaznosti nakazuje drže v vzgojni praksi**, ki po dokazanih družinskih izkušnjah, kakršna je oratorij, ustvarjajo vzajemnost. Don Bosko to pokaže in obsežno razvije v svojem pismu iz leta 1884. V pismu nam pokaže, kako oče, ki globoko ljubi svoje otroke, daje občutiti svojo prisotnost ter nam s tem pokaže temeljno držo družine in torej tudi preventivnega sistema. Tak način delovanja je konkretiziran v zmožnosti srečanja in pripravljenosti na sprejemanje v družinskem vzdušju. Uresničuje se tako, da s potrpežljivo predanostjo ustvarjamo okolje, v katerem se človek počuti vključenega in podprtega, okolje, ki je bogato s človečnostjo in v katerem se z veseljem sprejemajo predlagane vrednote. Ta opažanja nam govorijo tudi o globokem prijateljstvu, ki se vzpostavi med vzgojitelji in mladimi, ki prebuja zaupanje in ustvarja dolgotrajen osebni vzgojni odnos, kar resnično pomaga celostnemu razvoju mlade osebe.

To prijateljstvo vodi do dodatnega edinstvenega izraza (manifestacije) vzgojnega odnosa: očetovstva. Z drugimi besedami, **duhovno očetovstvo je razširjenje vzgojnega očetovstva**, ki ga sestavljajo skupnostno učenje, predanost, ljubezniva prisotnost, razumevanje in pripadnost. Duhovno očetovstvo je več kot prijateljstvo. Je ljubeča in verodostojna odgovor-

nost, ki nudi življenjsko usmerjanje in učenje ter pričakuje disciplino in trud. Je tako ljubezen kot avtoriteta.

»Imejte radi, kar imajo radi mladi«, poskrbite zanje, saj je tudi don Bosko to storil za mlade v zaporu, ki bi se pogubili, če »nihče ne bi skrbel zanje«. Za vsakega fanta je don Bosko spovednik in duhovni voditelj, tudi tisti, ki ga ljubeče sprejme, ga podpira, ga uči in vzgaja, ga spodbuja, da bi dal najboljše od sebe v skupnosti in pri vsakodnevnem delu. Poleg njega so asistenti, vzgojitelji in mladi prijatelji, s katerimi si lahko deli iste etične dileme, iste duhovne vrednote, v spodbujajoči in plodni dialoški izmenjavi..

2 3

DRUŽINSKI DUH IN VZGOJNO PRIČEVANJE: DRAGOCENA DEDIŠČINA

Razumevanje družine, njenih novih konfiguracij in oblik v našem 21. stoletju ni enako tistemu, ki ga je poznal don Bosko v 19. stoletju. Pravzaprav »antropološko-kulturne spremembe vplivajo na vse vidike življenja in zahtevajo analitičen in vsestranski pristop« (AL – RL, 32).

V stanju mladih, v družini, v običajih, v načinu dojemanja vzgoje, v družbenem življenju in celo v sami verski praksi se vidijo razlike med don Boskovim časom in sedanjostjo. Kljub temu je danes družina še vedno ključni dejavnik v družbi in v vzgoji novih generacij.

V želji, da bi bila zvesta svoji poklicanosti, je Salezijanska družba, razsvetljena s cerkvenim učiteljstvom in temelječa na svoji bogati tradiciji, poklicana, da predlaga prenovljen preventivni sistem za boljše služenje mladim današnjega časa, prevzemajoč **družinski značaj in metodo skozi skupno življenje in delo** v VPS-jih.

Med držami in miselnostmi, ki potrebujejo spreobrnjenje, je zlasti prehod od dojemanja družine zgolj kot pastoralnega prejemnika k razumevanju družine kot **aktivnega subjekta (nosilca) poslanstva**, ki mora biti vključen v vzgojno-pastoralno skupnost (28 VZ; GVS 433, str. 68).

28. vrhovni zbor (2020) daje glas prošnjam mladih in jasno izraža: »Zavedamo se konec koncev, da velikokrat ne zmoremo prestreči resničnega in pravega »domotožja po skupnosti« mladih in družin: prosijo nas za čas in mi jim ponujamo prostor; iščejo odnos in mi jim preskrbimo storitev; prosijo za bratsko skupnost in mi jim ponudimo strukture; prosijo nas za prijateljstvo in mi jim damo dejavnosti. Vse te stvari nas zavezujejo, da ponovno odkrijemo bogastvo in potencial 'družinskega duha'« (GVS 433, str. 60).

Kot vzgojitelji se dobro zavedamo pomena ustvarjanja družinskega vzdušja za vzgojo otrok in mladih. »Kot don Bosko moramo tudi mi gojiti umetnost prvega koraka, odpravljati razdaljo in ovire ter poživiti veselje in željo do ponovnega snidenja, prijateljstva. Ta umetnost obstaja v potrpežljivem in predanem ustvarjanju bogatega okolja človečnosti, družinskega ozračja, kjer se otroci in mladi počutijo svobodne in sposobne izraziti se v tem, kar so, ter z veseljem usvojiti vrednote, ki so jim predlagane. Ponudimo jim ljubezen in brezpogojno sprejemanje, tako da bodo v osebni svobodi postopoma odkrili zaupanje in dialog kot izraz skupnostnega obhajanja in izkušnje vere« (GVS 433, str. 20–21).

Zato za **družinski duh, ki je značilen za preventivni sistem**, velja, da:

- ▮ *se razvija skozi pomenljive odnose*, kot so: pastoralno očetovstvo in materinstvo, prisotnost, asistenca, bližina, bratstvo, pomoč, medsebojno spoštovanje, dialog, odpuščanje, realizem, razpoloženje, ki zaceli rane, preseganje ideoloških stališč, enoten načrt;
- ▮ *postane viden s prepoznavnimi ponudbami*, s pozitivnim vzdušjem, okoljem, ki se prilagaja posamezniku in skupini, s pomočjo pastoralne ustvarjalnosti, ki se osredotoča na slavnostne in praznične trenutke.

Vse to je povezano z vero v večje Očetovstvo, ki zagotavlja in utemeljuje naše odnose, saj ne smemo pozabiti, temveč moramo poudariti, da vsa dobrota odnosov ni odvisna od našega truda, ampak predvsem od milosti.

V naši mladinski pastoralni verjamemo, da lahko izkoristimo priložnosti, ki nam jih nudi naše vzgojno poslanstvo: *na eni strani možnost združevanja mladih in družin okoli istih družbenih in duhovnih vrednot; na drugi strani zavezanost ustvarjanju oratorijskega družinskega okolja*. Zato »ima pastoralna dolžnost, da s konkretnimi in preroškimi gestami veselega in vsakodnevnega sprejemanja, zaradi česar bo mladim postala dom, udeležni univerzalno materinstvo Cerkve v zgodovini« (FD, 138).

Predlagati želimo harmonično okolje oseb, ustanov, konkretnih prostorov, orodij in predvsem vzdušje, ki bo mlade vključevalo v intenzivno družinsko razpoloženje.

»Za mlade bo pomemben in privlačen le pastoralni program, ki bo sposoben prenove, temelječe na skrbi za odnose in na moči krščanske skupnosti. Na ta način se jim bo lahko Cerkev predstavila kot prijeten dom, za katerega je značilno družinsko vzdušje, ki ga tvorita zaupanje in varnost« (FD, 138).

24

MEDGENERACIJSKA KOMUNIKACIJA IN VZGOJNI PRENOS

Druga značilnost prenovljenega preventivnega sistema je **komunikacija iz srca**. Če je vzgoja stvar srca, potem je komunikacija jezik srca. Sestoji iz tega, da mladim omogočimo, da v popolni svobodi odprejo svoja srca in sporočajo, kaj doživljajo in čutijo. Komunikacija srca je izkušnja občutka, da smo slišani, razumljeni in podprti. Tisti, ki delujejo v konkretni pastoralni praksi, med spremljanjem in duhovnim vodenjem, med spovedovanjem in preprostim klepetom na trgu, morajo to edinstveno in izvirno izkušnjo pospeševati pri vsakem mladem. Postavlja se torej vprašanje: kako spremljati »revolucijo« pubertete in notranjega sveta mladostnika in pri tem ovrednotiti doživete izkušnje, da bi mladim pomagali v procesu zorenja?

Od osebne odprtosti je treba **preiti k odpiranju vrat srca drugemu, v spoštovanju osebnih zgodb, izkušenj in generacij**. »Bog ljubi veselje mladih in jih vabi predvsem k tistemu veselju, ki se živi v bratskem ob-

čestvu, k tisti vzvišeni radosti človeka, ki zna deliti, kajti »večja sreča je dajati kakor prejemati« (Apd 20,35) in »Bog ljubi veselega darovalca« (2 Kor 9,7)« (CV – KŽ, 167).

Apostolska spodbuda *Kristus živi* združuje različne generacije, zlasti vodi v odnos med mladimi in starostniki, pri čemer poudari **pomen, ki ga imajo upanje in spomin**, prenova in tradicija v krščanstvu.

»Če bomo mladi in stari hodili skupaj, bomo lahko dobro ukoreninjeni v sedanjosti in bomo od tod obiskovali preteklost in prihodnost: preteklost zato, da se bomo iz zgodovine učili in da bomo zdravili rane, ki nas včasih določajo; prihodnost pa zato, da bomo hranili navdušenje, omogočali rojevanje sanj, prebujanje prerokb in razcvetanje upanja« (CV – KŽ, 199).

Zato mora vsaka salezijanska hiša prepoznati in sprejeti **medgeneracijske vezi** in še zlasti dar modrosti, ki je dozorel v srcih starih staršev in starostnikov, tako salezijancev kot laikov, ki so prisotni v vsaki naši hiši in predstavljajo priložnost za rast in krepitev družinskega duha.

»Če vam kdo predlaga,« pravi Frančišek mladim, »da se ne menite za zgodovino, da ne spravljate v kašče modrosti izkušenj starejših, da zavržete vse, kar je minilo, in glejte le v prihodnost, ki vam jo ponuja, mar tega ne dela zato, da bi vas zlahka omrežil s svojim predlogom in bi počeli samo tisto, kar vam pravi on? [...] Zato potrebujejo mlade, ki omalovažujejo zgodovino, ki zavračajo duhovno in človeško bogastvo, ki se je prenašalo iz roda v rod, ki se ne menijo za nič, kar je bilo pred njimi.« (FT – VSB, 13).

Pomemben element, na katerem v naših VPS temelji izmenjava med generacijami, je medsebojno priznavanje izkušenj in vzgojnega talenta, predvsem odraslih v odnosu do mladih, ki prevzemajo odgovornost.

Vendar pa obstaja neka resnična reforma, ki jo je treba izvesti za vse, resnična preobrazba v vzgojni perspektivi in ta je, da **spodbujamo vzgojo za življenje skupnosti**. Ceniti vse poklicanosti v Cerkvi, z veseljem sprejemati prispevek vsake od njih v dobro mladih, živeti v logiki trajne izmenjave talentov, tekmovati v medsebojnem spoštovanju. Vse to so cilji, ki jih je še vedno treba doseči: to je umetnost soodgovornosti.

Za salezijansko mladinsko pastoralo je izjemno pomembno živeti duhovnost občestva, ki mora v soglasju omogočati kontinuiteto in stabilnost vzgojno-pastoralnega načrta. Posvečene osebe, laiki, družine in mladi skupaj v resnični apostolski soodgovornosti. Gre za to, da vzpostavimo jasno določeno obliko odnosov, »duhovnost odnosa« (pravi 24. vrhovni zbor, ki je potekal leta 1996), ki jo je treba zasejati, gojiti in ji pomagati dozoreti.

Za skupno delo v skladu z integrirano pastoralo bo za preoblikovanje procesov potrebno **nekaj pastoralnih spreobrnjenj**:

- ▮ od »delati za mlade in njihove družine« k »delati z mladimi in njihovimi družinami«;
- ▮ od pastore, sestavljene iz »ločenih dogodkov«, k »pastorali v vsakdanjem življenju«;
- ▮ od »množičnih srečanj« k »odgovornemu individualnemu spremljanju«;
- ▮ od »tako se je vedno delalo« k »skupnemu razmišljanju glede na evangelij«;
- ▮ od »soodgovornosti pri izvajanju« k »soodgovornosti pri načrtovanju«;
- ▮ od »sprejemanja« laikov in družin k »ovrednotenju« le-teh;
- ▮ od gledanja na starejše kot na odslužene k srečanju, v katerem se potrudimo za dialog med njimi in mladimi;
- ▮ od pastoralnih ponudb, ki so izključno in nenehno posvečene mladim, k pastoralnim ponudbam, v katerih se mladi vključujejo v preostalo skupnost.

V zvezi s to zadnjo točko je treba natančneje povedati, kako razširjeno je tveganje, da bi bili mladi sistematično ločeni od ostale skupnosti (»mladinska maša«, »otroška maša«, »maša za odrasle«). To prinaša s seboj nevarnost, da se ob koncu poti mladinske pastore, v katero so mladi vključeni, konča tudi njihovo cerkveno življenje. Sodelovanje v liturgično-zakramentalnem življenju zahteva uvajanje v skrivnost, vzgojo ne samo za slavljenje in za razumevanje liturgičnega jezika, znamenj in kretenj, temveč je potrebna tudi vzgoja čuta za skupnost. Zato čutimo potrebo po okrepitvi prakse, ki podpira vzpostavitev naravnih prehodov za vključevanje v skupnost.

POVZETEK

- ▶ Jasna primerjava med Janezkovo družinsko izkušnjo in družinskim vzdušjem, ki ga je v Valdoccu vzpostavil odrasli don Bosko, nam prikaže nekatera bogastva družinske značilnosti salezijske karizme, ki jo lahko danes bolj zavestno prevzamemo in ji sledimo. Duhovna in apostolska izkušnja, ki so jo živeli v valdoškem Oratoriju, je oblikovala način bivanja in delovanja, življenja in dela, oznanjevanja evangelija in sodelovanja pri odrešenju mladih, ki je bil poimenovan preventivni sistem. To je vir, iz katerega se rojeva pastoralna ljubezen, »apostolski polet, ki nas sili, da iščemo duše in služimo samo Bogu« (K 10).
- ▶ V tem poglavju smo videli, kako naj pastoralni načrt, ki je sposoben prenove, temelji predvsem na skrbi za odnose in na komunikaciji iz srca. Za to je treba odpreti vrata svojega srca drugemu in ob tem spoštovati osebne zgodbe, izkušnje in generacije.
- ▶ Salezijska družba je poklicana, da predlaga prenovljen preventivni sistem, ki bo bolje služil mladim današnjega časa in bo imel družinski značaj in metodo, kar nam omogoča, da živimo in delamo skupaj v VPS. Najboljše vzgojno okolje za življenje v sinergiji z družinami v VPS je prav okolje, ki se oblikuje družinskem modelu. To je zunanji izraz notranjega in karizmatičnega občestva iz katerega se rodi »izkušnja doma«, v kateri se čustva, navade, ideali in vrednote komunicirajo prek vsakdanjega zgle-da.
- ▶ Živeti v družini in kot družina v vsaki naši ustanovi ni zgolj nujna strateška pastoralna izbira, ampak je način uresničitve naše karizme in prednostni cilj našega apostolskega poslanstva, katerega glavni namen je vzgoja in evangelizacija mladih..

VLAGATI V VZGOJO MLADIH ZA GRADNJO DRUŽIN DANES IN JUTRI

POGLAVJE

3 1

MLADI IN DRUŽINE V SREDIŠČU VPS

Temeljni element za uresničitev salezijanske mladinske pastore je skupnost, ki v družinskem vzdušju vključuje mlade in odrasle, starše in učitelje vse **do tega, da postane izkušnja Cerkve**. To je občestvo, ki v medsebojni dopolnitvi in vzajemnosti živi različne talente in usluge za izpolnjevanje istega poslanstva.

Vzgojno-pastoralna skupnost je ena od oblik, če ne najpomembnejša oblika, v kateri se uresničuje družinski duh. V njej preventivni sistem postane delujoč kot skupnostni projekt. Kot velika družina, ki se ukvarja z vzgojo in evangelizacijo mladih na določenem ozemlju, je VPS uresničenje tiste intuicije, ki jo je don Bosko pogosto ponavljal v začetkih salezijanske karizme: »Vedno sem potreboval vse«. Začenši s tem prepričanjem, je od prvih časov Oratorija okoli sebe vzpostavil skupnost – družino, ki se ne ozira na kulturne, socialne in ekonomske razlike sodelavcev in v kateri so mladi sami protagonisti.

Videli smo, da je don Bosko že od začetka Oratorija okoli sebe vzpostavil skupnost – družino, v kateri so mladi sami protagonisti (vodilni). **VPS je salezijanska oblika navzočnosti med mladimi in način, kako smo Cerkev** (prim. QR – RO, str. 116– 17): biti in živeti kot velika družina, ki deluje v občestvu, medsebojni delitvi in soodgovornosti ter katere središče je vzgoja in evangelizacija mladih rodov.

Danes je ena od najbolj nujnih in temeljnih nalog VPS ovrednotiti družino in jo podpirati, načrtovati skupaj z njo, v dialogu. To zahteva obnovljeno zavezo med družino in »vzgojnimi okolji« (oratorij oz. mladinski center, župnija, šola itd.).

Tako kot v družinskem življenju si tudi v vzgojno-pastoralni praksi **proces vzgoje in evangelizacije ne sledijo oz. se ne postavijo kot zaporedne poti, ki bi se medsebojno izključevale**. Odgovornosti vzgoje in evangelizacije sta sicer različni in samostojni, vendar nista ločeni druga od druge. Preprosto vzgajamo, a to delamo kot verniki. Evangeliziramo, a to delamo kot vzgojitelji, ki odgovarjajo na položaj mladih. Ti dve dimenziji se izražata na svoboden in prilagodljiv način ter vključujeta spodbude okolja, pričevanje vzgojiteljev in staršev, poslušanje vprašanj in skrbi mladih,

podelitev z vero osvetljene življenjske izkušnje, pripravljenost za trud in služenje.

V tej močno odnosni dinamiki pa je treba poudariti, da **družina ostaja prva in nepogrešljiva vzgojna skupnost, celica družbe in Cerkve**. Vzgoja mladih je najprej naloga staršev in je povezana s podaritvijo življenja. Vzgojna vloga družine je prednostna glede na druge vzgojne subjekte. **Vzgojna vloga VPS zato dopolnjuje, ne pa nadomesti vzgojne vloge staršev**. S tega vidika bi se zato morala vsaka VPS najprej truditi, da starše ozavešča o njihovi vzgojni odgovornosti.

V tem procesu opolnomočenja nas pastoralna teologija razsvetli, ko zatr-di, da je **družina predmet (objekt), okolje (kontekst) in nosilec (subjekt) pastoralnega delovanja**.

Ko se vprašamo, kaj lahko storimo za družine, o njih govorimo kot o predmetu (objektu) pastoralnega delovanja. Ko se vprašamo, kakšni so najboljši družinski pogoji za učinkovito pastoralno delo-vanje, ki vključuje ponižno poslušanje in se zaveda, da nima vseh odgovorov, govorimo o družini kot o pastoralnem okolju (kon-tekstu). Ko se vprašamo, kako družinam pomagati pri trudu za evangelizacijo ali vzgojo lastnih otrok in mladih v cerkveni skup-nosti, govorimo o družini kot o nosilcu (subjektu) pastoralnega delovanja.

3 2 OKOLJA, V KATERA SE DRUŽINE LAHKO VKLJUČUJEJO

Pastoralno delovanje se odvija znotraj načrta (VPN), ki ga sooblikuje in uresničuje VPS. Zato naj »družina, ki vzgaja« (VPS), dojema družine ne le kot prednostno pastoralno področje, za katero skrbi, ampak naj ovre-dnoti tudi konkretna okolja, v katerih načrtuje vzgojno-pastoralno delo z mladimi.

V resnici je v salezijanskih hišah veliko struktur, v katerih je družina pokli-cana kot protagonistka in sooblikovalka procesov, začenši s **svetom VPS**.

Namen udeležbe družine v svetu VPS je v zastopanju stališča družin in njihovih izkušenj, ko se načrtujejo in vodijo koraki celotne VPS.

Svet VPS ni predvsem organ vzgoje, niti ne duhovnosti in tudi ne študija. Svet VPS je namreč okolje, kjer se načrtujejo ter nato koordinirajo in preverjajo temeljne smernice za življenje celotne VPS. Fizionomija žive in soodgovorne salezijanske ustanove se na konkreten način izraža v svetu VPS, ki zahteva visoko stopnjo soočenja in sodelovanja med različnimi osebami, ki ga sestavljajo.

Zaželeno je vedno bolj participativna udeležba družine **pri snovanju in pripravi krajevnega vzgojno-pastoralnega načrta (VPN)**. Tako zagotovimo, da je družina ovrednotena (podprta) kot ne samo prejemnik, temveč tudi nosilec (subjekt) načrtovanja salezijanske mladinske pastorale.

Da lahko VPS vzpostavimo kot okolje (kontekst) v katerem družine sodelujejo in smo z njimi v odnosu, je potrebna prenova mišljenja in navad ter spodbujanje konkretnih okolij soodgovornosti, vključenosti in sodelovanja. Združenja staršev, družinske skupine, programi sodelovanja med šolami in družino ter druge pobude se lahko vzpostavijo v skladu s širokim naborom različnih ponudb, kot so: dobrodelnost in nudenje pomoči, formacija, duhovnost in molitev, vzgojno-pastoralne dejavnosti. Vsaka dejavnost pa je glede na svojo specifičnost poklicana, da je mladim znamenje in spodbuda ter da v vzgojno ponudbo vključi bolj bratski slog odnosov, v katerih se kaže družinska razsežnost VPS in Cerkve.

3 3

PRISPEVEK DRUŽINE V VPS

To razglabljanje nas pripelje do vprašanja o izvirnosti družine znotraj VPS. Družina lahko zavzame specifično mesto, zato moramo iskati sinergijo in skupne točke. Pomembno je, **da se poseben prispevek družine vplete v mrežo poklicev, ki jo predstavlja vzgojno-pastoralna skupnost.**

V resnici so zakonci, laiki in posvečene osebe poklicani, da osvetlijo vzgojno-pastoralno ponudbo z vidika njihovega specifičnega in dopolnjujočega

poklica. Samo na način povezane skupnosti lahko vzgojimo osebe, ki so odrasle v veri in so sposobne odgovornosti za druge. Zato se delovanje različnih delov VPS ne more omejiti le na vzgojno-pastoralne dejavnosti, temveč se mora osredotočiti na poklicno razsežnost, ki je prvotni in temeljni vidik salezijanske mladinske pastorale.

Vsak človek je poklican, da zgradi smisla polno življenje, ki je usmerjeno k pravi sreči. Don Bosko je svojim mladim govoril, da si jih želi »srečne tukaj na zemlji in v večnosti«. Vse to lahko dosežemo le, če dovolimo, da nas razsvetli ljubezen, tista ljubezen, ki okrepljena s krstno milostjo, kliče vsakega človeka k svetosti.

Ob upoštevanju povedanega je prispevek družinskega, starševskega in zakonskega poklica mogoče opredeliti v vsaj treh osrednjih temah, ki so: **ljubezen, življenje in vzgoja**.

Če je specifični poklic družine ljubezen med dvema osebama, ki se ljubita in načrtujeta pot skupnega življenja, potem sta življenje in vzgoja specifična prispevka družine za obogatitev vzgojno-pastoralne skupnosti in njenega vzgojno-pastoralnega načrta. Če povemo na kratko, gre za to, da *na moder in ustvarjalen način vključimo in prepletemo štiri stebre salezijanske karizme*, ki so definirani v oratorijskem kriteriju – dom, ki sprejema; župnija, ki evangelizira; šola, ki uvaja v življenje in dvorišče za srečevanje s prijatelji – s temi tremi dimenzijami družinskega življenja (ljubezen, življenje, vzgoja).

Izvirnost in lepota družine: poklic za ljubezen

Najpomembnejši strateški prispevek družin se uresničuje na področju vzgoje za ljubezen: vzgoja čustev in medsebojnega darovanja. Vzgoja pomeni oblikovanje mladih, da bi razumeli, da je darovanje samega sebe cilj njihovega življenja, da je pravi odrasel tisti, ki prepozna prejete darove in si prizadeva, da bi jih daroval naprej, darujoč svoje življenje za druge. Bistveno je, da začnemo pri **poklicu za ljubezen**, ker »zvestobo in medsebojno podaritev lahko pospešujemo, če spodbujamo k rasti, utrjevanju in poglobljanju zakonske in družinske ljubezni« (AL – RL, 89).

Don Bosko je v oblikovanju svoje osebnosti doživel ozračje izjemne predanosti in dobrote (»darovanje sebe«) svoje družine v Becchijih. To svojo izkušnjo je želel ponoviti v temeljnih značilnostih Valdoškega oratorija med revnimi in zapuščenimi mladimi.

Dopolnjevanje med materinskimi in očetovskimi značilnostmi v don Boskovi vzgoji je vsekakor pomembno za dobro vzgojo, v kateri sta potrebna tako materinsko spremljanje kakor očetovski vzgojni prenos. (Z občudovanjem ponovimo, da je mama Marjeta s svojo evangelijsko modrostjo znala na nek način nadomestiti očetovski lik.)

Družina je povabljena, da zavaruje nekaj časa, obrani nekaj prostora, načrtuje nekaj trenutkov za »praznovanje ljubezni«. Pravi protagonist seveda ni ljubezen sama po sebi, ampak so protagonisti osebe, mladi in odrasli, ki se naučijo ljubiti, sprejemati in spremljati drug drugega. To veliko poslanstvo ni »časovno omejeno«, ampak potrebuje čas, ne priganjajo ga roki, ampak ga ženeta upanje in pogum.

V tej perspektivi je treba **mlade vzgojiti, da se prepustijo ljubezni**, saj imajo za zgled svojo družino in oratorijsko načelo »doma, ki sprejema«.

Družina: zibelka in svetišče življenja

V drugem koraku ljubezen postane rodovitna. Govoriti o družini pomeni spomniti se temeljne značilnosti, **da smo najprej otroci**. Kot pravi papež Frančišek v splošni avdienci 18. marca 2015, nas to vedno vodi do dejstva, da si življenja nismo dali sami, temveč smo ga prejeli. **Veliki dar življenja je prvi dar, ki smo ga prejeli.** Ljubezen je vedno in absolutno plodno in rodovito okolje: prav biološka zasnova moškega in ženske kaže na izvirno naravnost k podaritvi življenja.

Temelj vsake družine je poročna obljuba globoke zakonske zaveze v službi življenja. Očetovstvo in materinstvo potrjuje medsebojno ljubezen za-koncev in zato sta sodelavca čudovite Božje ustvarjalne moči. Zakonska zaveza vključuje popolno in nepreklicno »darovanje samega sebe« drug drugemu. **Očetovstvo in materinstvo v družini predstavlja tudi duhov-**

no nalogo in odgovornost. Božja ljubezen je ustvarjalna in daruje življenje. Jezus, ki je sam vir življenja (prim. Jn 11,25; 14,6), se v celotnem svojem zemeljskem življenju nikoli ne utrudi v darovanju in prerojevanju življenja, tako da kliče vsakega moškega in vsako žensko, ki jo sreča, k novemu življenju. Tudi zakonca z ljubeznijo drug drugega prerojevata in skupaj dajeta življenje svojim otrokom in svetu.

Ljubezen vedno podarja življenje. Zato se »[zakonska ljubezen] ne izčrpa v občestvu dveh [...]». Ko se zakonca podarita drug drugemu, podarita poleg samih sebe tudi resničnost otroka: živ odsvit njune ljubezni, trajno znamenje njune zakonske skupnosti, živo in nerazdružljivo enoto njunega očetovstva in materinstva.« (AL – RL, 165). Cerkev pa v svojem duhovnem materinstvu vsebuje številne družine, ki, ne da bi se nujno izrazile v rojevanju otroka, živijo svojo popolnost oz. pot svetosti v medsebojni podpori ter velikodušni očetovski/materinski odprtosti za zaščito življenj mnogih in v skrbi zanje.

Znotraj bogastva Cerkve, ki očitno vključuje tudi raven duhovne rodovitnosti (prim. 1 Kor 4,15), družina tako ostaja najodličnejše rodovito jedro, ki ne omejuje svojega delovanja samo na starševstvo, temveč ga širi izven sebe in to dela v skladu s svojim poslanstvom. Družinsko pričevanje postane dragoceno seme za poklicno razločevanje mladih, podpora in upanje za druge družine, dialog in deljenje z osebami v posvečenem življenju.

Vzgojna pot zunaj in znotraj doma

Doživljati soodvisnosti med ljudmi in odkriti, da smo si v družbi medsebojno potrebni, pomeni zavedati se **vzgojne izkušnje**, v kateri smo »drug za drugega«. »Bog je družini zaupal projekt, da naredi svet »domač«, tako da bi vsi uspeli vsakega človeka doživljati kot brata ali sestro« (AL – RL, 183). Ta zavest je osnova, ki skozi vsakodnevno življenje odnosov omogoča izgradnjo družbe. Družina je zahtevno potovanje, saj je nosilec vzgojnih vrednot in kulture solidarnosti v različnih kontekstih, v katerih živijo otroci, mladostniki in mladi.

Poti odrasčanja se danes zdijo manj enoznačne in linearne. Pogojene so z neštetimi spremembami in hitrim tempom, kar je značilnost okolja, v katerem živimo. V tej kompleksnosti otroci in mladi opazujejo in srečujejo osebe, po katerih se zgledujejo, kot bi te bile del razstave, ki prikaže, osvetli in prenaša različne vrednotne vsebine. Številni so zgledi, iz katerih mladi črpajo in ki jih spodbujajo k določenim vedenjem, pričakovanjem in željam. Konkretna in resnična prisotnost družin v vzgojno-pastoralni skupnosti nas spominja na **vzgojni pomen družine zunaj in znotraj doma** ter da starši vedno ostanejo prvi vzgojitelji svojih otrok.

- A. Vzgajati danes pomeni opolnomočiti mlade, da razumejo, kdo morajo biti, in jim pomagati, da se usmerijo na neznano področje, kar jim vedno bolj povzroča tesnobo, nelagodje in strah. S pomočjo sprejemajoče komunikacije in v pristnih odnosih *je družina vsekakor medosebni prostor v katerem dojemajo sami sebe. Predvsem pa v družini izkusijo vrednote in razvijejo temelje svoje osebnosti, tako da se zavejo pomena življenja in zaupanja v prihodnost.*

Na poti odrasčanja ponudba (predlog) vere ne more biti nekaj tuje. Biti mora nepogrešljiva za celostno vzgojo osebe. Usmerjena je v pomoč otrokom pri premagovanju egocentrizma, ko postajajo zmožni razumnih odločitev in napredujejo v kritični presoji prevladujočih življenjskih slogov. V mladih spodbuja ljubezen do resnice. V njej izkušajo in delijo krščanske drže, katerih cilj je ljubezen do Boga in bližnjega.

- B. Vzgojna razsežnost, »skrb za drugega«, širi obzorje smisla in presega znotraj družinsko okolje ter se odpira izven družinskemu okolju. V tej smeri se *družinska vzgoja vključi v temeljni izziv za prihodnost: vzgoja »poštenih državljanov«*, kar pomeni uresničevanje aktivnega državljanstva, ko so naši mladi aktivni, odgovorni in solidarni državljani. Vsakodnevni trud družine za vzgojo mlajših generacij v aktivne državljane poteka prek medkulturne vzgoje in vzgoje za mir, v spoštovanju razlik in medkulturnem dialogu. Mladim pomagamo pri prevzemanju odgovornosti in solidarnosti, pri skrbi za skupno dobro ter pri ozaveščanju o pravicah in dolžnostih.

»Ne smemo misliti«, piše papež Frančišek, »da je bil Jezus osamljen najstnik ali vase zaprt mladostnik. Njegov odnos z ljudmi je bil odnos mladega človeka, ki živi polno življenje družine, zelo povezane s svojim krajem.« Papež poudarja, da se Jezus kot najstnik »giblje svobodno in se uči hoditi z vsemi drugimi, ker mu to omogoči zaupanje njegovih staršev.« Teh vidikov Jezusovega življenja v mladinski pastoralni ne smemo prezreti, »da ne bi ustvarjali načrtov, ki mlade zaprejo pred družino in svetom ali jih spremenijo v izbrano manjšino, zaščiteno pred vsakršno okužbo.« Namesto tega »potrebujemo načrte, ki mlade okrepijo, spremljajo in jih pošljejo v srečanje z drugimi, v velikodušno služenje, v poslanstvo« (CV – KŽ, 26–30).

Ne smemo zanemariti celostne družinske vzgoje. Smo soodgovorni za spremljanje in vzgojo mladih, ko v sebi gojijo ljubezen do pravičnosti, enakosti in bratstva. Skrb za skupno dobro in resnico sta dve osi, okrog katerih lahko bodoči zakon in trdna družina usmeri ljubezen navzven. Ko se svobodno darujejo drugim, s tem prispevajo tudi k lastni trdnosti.

Ta vzgojna skladnost na notranji in zunanji ravni nujno zahteva prisotnost zrelih in zanesljivih odraslih. V resnici se zdi, da je svet odraslih v odnosu do kompleksnosti in nedoločnosti mladosti prav tako dezorientiran – vse do stopnje, ko se je bolj ali manj odrekel svoji vzgojni vlogi. Kot pravi psihoterapevt Recalcati: »Odrasli se zdijo izgubljeni v istem morju, v katerem so izgubljajo njihovi otroci.

V prejšnjem poglavju smo na kratko premislili o Spominih na Oratorij, knjigi, ki jo je napisal in objavil sam don Bosko in ki je postala temeljni dokument za življenje naših ustanov.

V nadaljevanju bomo poglobili pomen te knjige, saj v njej don Bosko kaže svojo pozornost do mladih, s katerimi se je čez dan srečaval v Valdoccu v raznih rekreativnih, kulturnih in verskih dejavnostih. Te so bile v Valdoccu

še pred začetkom delavnic in notranjih šol. V Spominih na Oratorij don Bosko ne predstavi sklopa pravil, ampak izviren načrt življenja tako za mlade kakor za vzgojitelje. Lahko bi rekli, da je ustvaril prvi vzgojni načrt; operativno skladnost (konvergenco), ki se uresničuje glede na njegovo izvirno vizijo oratorija. V Spominih lahko razberemo, kaj je bil za sv. Janeza Boska preventivni sistem in kako se lahko uresničuje v salezijanskih ustanovah.

Z drugimi besedami: **salezijanski vzgojno-pastoralni načrt ni samo besedilo, ampak je še prej skupnostni proces, ki v VPS ustvari soglasje** glede skupnih meril, ciljev in smernic delovanja. VPN znotraj VPS ustvarja in krepi zavedanje o skupnem poslanstvu ter pogloblja vzgojno-pastoralno poklicanost, ki jo je treba nenehno deliti in preverjati.

Načrtovanje ne pomaga le pri usmerjanju in stalnem spremljanju pastoralnega delovanja, temveč postane tudi **proces identifikacije skupnosti**, ki je vedno bolj inkulturiran in ozaveščen glede izzivov časa in okolja. Zato je bistvenega pomena, da so družine s svojim razmišljanjem in razvojem vključene kot nosilec (subjekt), ki daje izviren prispevek, ter da so vključene tudi kot prejemniki pastoralnega dela. Gre za **participativno (soudeloženo) načrtovanje z družinami in za družine**.

V okviru salezijanskega vzgojno-pastoralnega načrta je treba tako na lokalni kot na inšpektorialni ravni obravnavati vse možne načine sodelovanja in vključevanja družin v VPS, kjer družine kot protagonisti ponudijo vzgojne dejavnosti v korist mladih. **V nadaljevanju bomo razdelali nekatere od teh posegov, ki jih je treba ovrednotiti pri izdelavi in razvoju VPN-ja.**

Mladinska pastorala, ki vzgaja odrasle v veri in odrasle v življenju

Če premislimo zgodbo vsakega para in vsake družine, odkrijemo znamenja in oporne točke za razumevanje pomena zakonske duhovnosti, ki ni abstraktna, temveč je utelešena v vsakdanjih izkušnjah. Otipljivo znamenje te duhovnosti je **družinska molitev, ki je izraz in negovanje** tesne življenjske skupnosti in ljubezni, ki je značilna za zakonsko zavezo in animira družinsko skupnost.

Iz vzgoje vemo, da je izkušnja vere, ki jo otroci živijo s starši, katehisti in vzgojitelji, pogosto odločilna za razvoj njihove vernosti. Ne pozabimo, da se je **razširjenje zgodnjega krščanstva zgodilo prek mreže družin** in da se tudi danes kaže integracija med vero in življenjem kot najbolj pristna pot do zrele osebe. Poudarimo tudi, da v mnogih krščanskih starših zavest odgovornosti za krščansko vzgojo otrok zori s pomočjo Božje besede, oznanjevanja, pričevanja in molitve.

Življenje zakoncev in življenje družine, ki je v skladu z Božjim načrtom, je samo po sebi »evangelij«, v katerem lahko otroci »berejo« Božji obraz, njegovo ljubezen do človeštva, potrpežljivo in zastojno ljubezen.

Prek dejanj ljubezni, odpuščanja, sprejemanja in solidarnosti zakoncev in družine, »domače cerkve«, sam Gospod govori, sprejema, odpušča, ljubi ljudi današnjega časa in postane solidaren z njimi. Vzgojno prizadevanje staršev lahko prepričljivo pričuje o verskem pogledu na svet do te mere, kolikor ga starši sami živijo. *Krščanski zakonci so priče vere drug drugemu*, svojim otrokom in vsem drugim družinskim članom. Starši so in postanejo priče z življenjem, ki je skladno z njihovim govorjenjem, to je način pričevanja, ki ga osvetljuje svetloba vsakdanjega življenja. Družina je utelešenje Božje edinstvene ljubezni do Cerkve.

Če je ključno pričakovati, da bodo starši, ki se imajo za kristjane, spremljali razvoj otrok v veri, ne smemo prezreti številnih neporočenih parov, zakonov, ki vere niso podedovali ali v katerih vera več ne vodi v institucionalne verske prostore, ki živijo v situacijah, ko jim semena Besede niso tuja in upajo in živijo vrednote Jezusovega evangelija. Za te družine, ki so morda izgubile vitalnost in za katere nas Cerkev prosi, naj jih ne pozabi-

mo, je prav tako mogoče sestaviti pot vere, tako za starše kakor za njihove otroke, in sicer prek njih ter z njimi (Prim. AL – RL, 78–79).

V tem smislu se sprašujemo, kako lahko naši vzgojno-pastoralni načrti, ki želijo z **različnimi vzgojnimi sredstvi** evangelizirati mlade, motivirajo, spremljajo in pomagajo družinam, da prevzamejo svojo vlogo ob rasti verskih vprašanj njihovih otrok.

Mladinska pastoralna s celotno poklicno dinamiko

Postalo je jasno, da poklicnega področja ni mogoče ločiti od družinskih odnosov in da ga znotraj Cerkve **ni mogoče ločiti od mladinske pastoralne**. Zato bi radi opozorili na dve nevarnosti, v kateri lahko zapademo pri svojem pastoralnem delovanju.

- a) Prva je, da si mladinsko pastoralo zamišljamo kot neskončen itinerarij, v katerem se osebe vedno znova vrtijo, vendar ni jasno zamišljenega izhoda v odraslost in se v njem ne zgodi resno poklicno razločevanje.

Škofovska sinoda o Mladih, veri in poklicnem razločevanju je v vseh svojih uradnih dokumentih rekla, naj ima **celotna mladinska pastoralna poklicno perspektivo** in naj se poklicna animacija razširi tudi na področje poklicnosti za družino.

- b) Druga nevarnost je ozko usmerjena poklicna animacija, ki ne upošteva celotne palete poklicnih možnosti, temveč se osredotoča le na tako imenovane poklice »posebne posvetitve«, to je na redovništvo in duhovništvo. Zagotovo imata ti dve življenjski izbiri svojo specifiko, ki zahteva posebno skrb in pozornost. Vendar ju ne smemo dojemati kot posebni in izključujoči, temveč v okviru celotne in vključene poklicne dinamike, katere temelj je poklicnost k ljubezni.

V okrožnici *Radost ljubezni* je zapisano, da je **zakon pristna in izvirna poklicnost**, zlasti je to klic zakoncema, da sta posrednika daru ljubezni, zaradi katere Kristus umre za svojo Cerkev. Gre torej za pravi Božji klic, »sad poklicnega razločevanja« (prim. AL – RL, 72).

V tem kontekstu je za nas velik izziv, da ustvarimo **kulturo poklicanosti** v vsakem okolju, v skladu z družinskim duhom, tako da mladi odkrivajo življenje kot klic, dar in poklicanost za ljubezen. Tako naj vsa salezijanska pastorala postane resnično poklicna (prim. CV – KŽ, 254).

Salezijanska mladinska pastorala sodeluje pri zorenju v veri in življenju, zato mladim pomaga, da se srečajo z osebami, ki so dosegle poklicno zrelost v različnih stanovih krščanskega življenja.

Mladinska pastorala je zato poklicana, da se **preoblikuje v poklicnem smislu**, okrepi naj povezavo z družinami, pastoralno naj deluje z otroki in mladimi, izpopolni naj vzgojne poti zanje, in sicer tako na vstopu kakor na izstopu poti. Na vstopu zato, ker udeleženci mladinske pastore prihajajo iz življenjskih obdobj pred mladostjo, se pravi iz detinstva, otroštva in adolescence. Za otroštvo in detinstvo je praktično edini protagonist družina s svojimi primarnimi odnosi. Adolescenca pa na splošno označuje obdobje osebnih izzivov in upornišva proti družinskemu življenju.

Na izstopu zato, ker so udeleženci, ki končajo prehod iz mladostnega obdobja v obdobje mladih odraslih, v veliki večini primerov poklicani, da živijo svojo krščansko poklicanost z ustvarjanjem lastne družine. Logično je torej, da je ena od temeljnih nalog mladinske pastore spodbujanje mladih k prevzemanju odgovornosti za odraslo življenje. Na najodličnejši način se to uresniči s prevzemanjem družinske odgovornosti.

Mladinska pastoral, ki skrbi za mlade z »družinskimi revščinami«

Na začetku naše karizme v Torinu je don Boskova skrb za mlade brez družin. Okrog njih je don Bosko uspel ustvariti »posvojiteljsko družino«, ki je tem mladim zmogla povrniti ljubezen in vzgojo, kar so potrebovali, da so lahko ponovno začeli v polnosti odraščati in dozorevati.

Tudi danes se v številnih delih sveta salezijanska mladinska pastoralna ukvarja z mladimi, ki ne ohranjajo ali ne morejo več ohranjati vezi s svojo domačo družino. Vedno bolj se tudi poskuša zagotavljati vzgojne posege, ki upoštevajo mladostnikovo družino kot zaveznika in partnerja.

Salezijanska tradicija potrjuje, da je don Bosko, ki je dobro razumel pomembnost družine v vzgoji mladih, od začetka zasnoval svoje vzgojno delo kot **družino za mlade brez družine in »župnijo za mlade brez župnije«**.

V dopisih, ki jih je don Bosko pošiljal Svetemu sedežu, da bi mu odobrili Salezijansko družbo, je vedno poudarjal: »Ta družba je bila na svojem začetku, l. 1841, preprost verouk, praznično dvorišče. Temu je bila l. 1846 dodana hiša za revne delavce, ki se je kot zasebna ustanova oblikovala v slogu velike družine.« (FS, 80-81).

S karizmatičnega vidika ostaja nujnost specifičnega osredotočenja na družino, saj so **materialna, kulturna, moralna in duhovna revščina in včasih celo »družinska revščina«** tesno povezane z družinskimi težavami.

Družba današnjega časa se teh revščin zaveda, saj obstajajo deli družbe, ki se soočajo z *realnostjo življenja brez družine in/ali v družinah, ki so najbolj prikrajšane*. Zdi se, da nam je ta trend dobro poznan: otroci, ki že zelo zgodaj ostanejo brez staršev; otroci edinci, ki zaradi nerešene čustvene nezrelosti ne ustvarijo lastne družine in se postarajo kot samski; razseljene družine, katerih člani živijo več tisoč kilometrov narazen; družine, ki so se zaradi epizod nasilja ločile.

Zato je **»občutek osirotelosti«** med mnogimi mladimi globlji, kot si mislimo,« pravi papež Frančišek v avdienci 28. januarja 2015. »Obstajajo sirote v družinah, ker očetov pogosto ni, so fizično odsotni od doma, predvsem pa se, ko so doma, ne vedejo kot očetje, ne vzpostavijo dialoga s svojimi otroki, ne izpolnijo svoje vzgojne naloge, svojim otrokom ne dajejo zgleda, ki ga spremlja beseda in s čimer bi jim posredovali vrednote, življenjska pravila, ki jih potrebujejo kot kruh.« Obstajajo sirote »tudi v civilni družbi [...]. Sirote, ker nimajo varne poti, po kateri bi odrasčali; sirote, ker nimajo učiteljev, ki bi se jim zaupali; sirote, ker nimajo idealov, ki bi jim ogreli srce; sirote, ker nimajo vrednot in upanja, ki bi jih podpirali v njihovem vsakdanjiku. Morda jih napolnimo z idoli, a njihova srca so okradena; spodbuja se jih, da sanjajo o zabavah in užitkih, vendar

jim ni dano delovno mesto; zaslepi se jih z bogom denarja, toda odreka se jim pravo bogastvo.« Jezus je svojim učencem obljubil: »Ne bom vas zapustil sirot« (Jn 14,18); od nas se pričakuje, da mladih ne zapustimo osirotelih in da jim damo družino; da jim damo skupnost, v kateri so navzoče verodostojne odrasle osebe, ki jih zmorejo vzgajati z »resnično rodovitno močjo«.

Salezijanska mladinska pastoralna je zato poklicana, da skrbi za najbolj uboge mlade pa tudi za njihove »oddaljene« ali »uboge« družine **s karizmatično zvestim pristopom, to je na preventivni in misijonski način.** To je pristop, ki je zmožen okrepiti čustveno in vzgojno trdnost družin, ko jih ščiti pred ločitvami in zlorabami. Pristop je misijonski, ker je sposoben izhoda in srečanja z družinsko realnostjo mladih v njihovih resničnih situacijah in pogojih ter se trudi, da jih spremlja s potrpežljivostjo, preudarnostjo in ljubeznijo.

Aktivirati moramo **pastorale**, ki jo v teološkem smislu imenujemo **»posvojitvena«** (izraz znanega ameriškega profesorja in svetovalca Chapa Clarka); pastoralo, ki predlaga, naj ustvarimo skupnosti, ki so sposobne sprejeti vsakega otroka, vsakega mladega in vsakega odraslega, da bi vsi ti vedeli, da imajo dom ... kraj, kjer lahko odkrijejo, kdo so in kako lahko ponudijo svoj prispevek. Z drugimi besedami to pomeni družino; skupnost, v kateri človek diha etos družinske vzajemnosti, kjer se učimo »kako si pridobiti smisel za sosedstvo, skrb za druge, pozdravljanje« in spoznamo, da živimo z drugimi, »ki zaslužijo našo pozornost, prijaznost in simpatijo« (AL – RL, 276).

Pastoralna ljubezen don Boskovega preventivnega sistema, ki se uresničuje v skrbi za družine, ni samo čustvo ali nek duševni vzgib, ampak je jasna drža, ki vključuje odločitev in zrelost. To je vztrajna dobrotelost, sposobna ohranjati in vzdržati, podpirati in tolažiti.

Mladinska pastorala, ki spremlja ljubezen mladih parov/družin

Posebno pozornost je treba nameniti mladim parom/družinam, začeni s spremljanjem zaročencev; novo poročenih parov; staršev, ki jim je treba v začetnih letih njihovih otrok posebej pomagati, da odgovorno prevzamejo vzgojno nalogo, ki jim je podarjena. Pri tem ne smemo pozabiti mladih, ki si ustvarjajo družino in še niso prejeli zakramenta sv. zakona. V vseh teh primerih gre za občutljive faze osebnega in skupnega življenja, v katerih je dobro zagotoviti posebno spremljanje s strani celotne skupnosti, tako s strani parov in posameznih odraslih kakor tudi s strani posvečenih oseb.

Seveda je smiselno, da se povežemo in združimo s številnimi tradicionalnimi ponudbami, ki delujejo na področju, na primer s tečaji za pripravo na zakon.

Mladi pari niso le predmet pastoralne oskrbe, temveč so tudi nosilci (subjekti) pastorale na splošno in na poseben način mladinske pastorale. Ti pari – vsaj najbolj trdni, oblikovani in predani – so lahko edinstven vir vzgoje za zakonsko in družinsko življenje tudi znotraj »programov mladinskega pastorale«. Ker so tudi oni mladi, so lahko drugim mladim **priče življenja, ki lahko prebudi identifikacijo in posnemanje.**

Dve sinodi, ki sta bili posvečeni družini, sta govorili o *daljni, bližnji in neposredni pripravi na poroko*. Takšna delitev, ki jo najdemo že v učenju Janeza Pavla II., ima povsem praktično-pojasnjevalni namen. Poudarja kompleksnost stopenj čustvenega zorenja osebe in pomembnost specifičnega in prilagojenega spremljanja v vsakem obdobju. Ni potrebno poudarjati, da bi bila huda napaka, če bi skrb za tako odločilno pot zorenja vsake osebe razdelili (delegirali) med posamezne pastoralne sektorje. Zato je treba, da mladinska in družinska pastorala, osvetljeni s poklicne perspektive, sodelujeta pri spodbujanju zrelih in zavestnih življenjskih odločitev.

Pot priprave na zakon lahko ponazorimo s podobo lijaka, saj se v svojem napredovanju zožuje in vedno jasneje usmerja.

Začne se z daljno pripravo, ki se dogaja že od zgodnjega otroštva in spodbuja vedno večje ozaveščanje čustveno-odnosnega področja preko življenja v družini in s pomočjo drugih vzgojno pomembnih oseb. Bližnja priprava se osredotoči na temo izbire (odločitve) in se tako prekriva s poklicnim področjem – tematika izbire postaja vedno bolj osebna in zavezujoča. Da bi bilo to občutljivo prehodno obdobje uspešno, je treba ponuditi poti za zaročence in poti preverjanja poklicne izbire. Z neposredno pripravo se poglobijo vsa vprašanja, povezana s poroko in gradnjo družine.

V tem kontekstu je še posebej pomembna **zakramentalna pastoralna**. Kolikor je mogoče naj priprava na zakon vsebuje namenske itinerarije z osebnimi in skupnimi srečevanji, v katerih sodeluje več poročenih parov, z namenom, da bi udeleženi pomagali prebuditi, preveriti in poglobiti njihovo vero in poklicnost. Veliko pozornost je treba posvetiti zdaj številnim družinam, ki se na zakrament zakona pripravljajo po več letih sobivanja in imajo pogosto že otroke. V tem zadnjem primeru je lahko prisotnost otrok in zavest odgovornega materinstva oz. očetovstva v veliko pomoč, saj so otroci vrhunec njihovega odgovora na poklic ljubezni in so dar, ki ga Bog zaupa njihovi odgovornosti in ga v veri sprejemajo.

Ti prehodi so med seboj povezani in drug drugega podpirajo. Biti pa morajo tudi podprti s strani vzgojne in pastoralne skupnosti. Ta naj skrbi za osebo v njeni odnosni kompleksnosti in v vseh njenih razsežnostih, v vsaki fazi odraščanja, vključno z občutljivim prehodom, ki je salezijanski karizmi posebej blizu, to je prehodom med mladostjo in odraslostjo. Vse to je treba močno upoštevati in to je klic, da v vsaki VPS ustvarimo ozračje družinskosti, sprejemanja in vere. Takšno okolje omogoča odkrivanje in usmerjanje poklica in vse to se dogaja v okviru uresničevanja VPN.

Prva leta zakonskega življenja so odločilna za celoten zakonski in družinski razvoj in za mnoge mlade pare ostajajo čas uvajanja in prilagajanja tako glede izkušanja zakonske ljubezni kot glede soočanja z novim življenjem otroka. Pogosto se ob tem srečujejo tudi s težavami glede dela in stanovanja ter s težavami glede otrok. To pa so tudi bogata leta, saj so leta navdušenja in prvih korakov skupnega življenja, vedrine, intimnosti, ki jo skušata uravnoteženo živeti, uresničenja načrtov in sanj, ki sta jih dolgo gojila, odpiranja novih perspektiv tudi na področju rasti v veri. To so leta veselja in odgovornosti, povezana z rojevanjem novega življenja, sprejemanja daru otroka in verske razsežnosti, ki se razodeva v rojstvu otroka.

Mladinska pastorala, ki vzgaja čustva in odnose

Čustveno področje ima potrebo po vzgoji oz. lahko rečemo tudi po »prečiščenju«. Ta vzgoja ni toliko v poučevanju konceptov, temveč gre veliko bolj za izkušnjo, ki si jo med seboj delimo. Za razvoj vsakega poklica je nepogrešljiva dobra in stalna vzgoja za ljubezen. **Za spremljanje mladih do čustvene zrelosti je potrebna celotna skupnost.**

Zakonci, ki svojo vero živijo blizu salezijanski karizmi, so še posebej poklicani, da pričujejo o ljubezni kot medsebojni predanosti; da pričujejo o čustvenem okolju, v katerem živimo prvo izkušnjo ljubezni in odnosne navezanosti in se postavljajo temelji čustvenega razvoja v odnosu do samih sebe in do drugega. Čustvena vzgoja, vzgoja za ljubezen in spolnost ter vzgoja za vzajemno darovanje se torej začenjajo v družinskem okolju. Prva in temeljna spolna vzgoja, ki jo mladi prejemajo, se redno začinja z zgledom (pričevanjem) oseb, s katerimi vstopajo v odnos, torej s tem, kar jim te osebe s svojim življenjem predajajo.

Naša naloga je torej mladim pomagati razumeti, da ljubezen presega romantiko in se lahko dvigne na različne ravni odnosa, kot je npr. prijateljstvo, in da se lahko kaže tudi v altruističnih dejanjih in vedenjih. Ljubezen torej ne živi od popolnosti, temveč potrebuje dolgo in potrpežljivo vajo, v kateri sta potrebna navdušenje in želja po napredovanju, po spoznavanju, po sprejemanju, po odpuščanju, po ponovnem začenjanju, po stalni vključenosti, po tem, da se damo voditi in sprejeti drugim.

Ne moremo opustiti govora o križu. Križ je postelja popolne Ljubezni (»La croce è il letto dell'Amore perfetto«). Papež Frančišek v angelusu 20. junija 2020 opozarja, da »brez križa ni prave ljubezni, kar pomeni, da ima oseba ceno, ki jo je potrebno plačati. In pravim, da je veliko mater, veliko očetov, ki se zelo žrtvujejo za svoje otroke in ker ljubijo, prenašajo resnične žrtve in križe.« »Kdor ne sprejme svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden.« (Mt 10, 38).

Danes živimo v kulturnem ozračju, ki nas v imenu zavajajočega koncepta svobode spodbuja, da različne dimenzije osebe obravnavamo ločeno. Velik izziv je predlagati poklic za ljubezen v odnosni kompleksnosti telesa, duše in duha. Zlasti telesni vidik je v nevarnosti, da bi ga dojemali zreduciranega na učinkovitost, ki se kaže v videzu in rezultatu. S tem bi lahko popolnoma izgubili izpred oči identitetno funkcijo telesa, ki nam odkriva, da sta mož in žena v njuni različnosti in dopolnjevanju ustvarjena za skupnost in podaritev. Perspektiva za pravilno umestitev spolnosti je torej lahko le čistost, ki ni razumljena kot sterilna in nesmiselna odpoved, temveč kot usvojitev sposobnosti za darovanje in odgovornost, kot prehod od perspektive sebičnosti in posedovanja do perspektive odprtosti drugemu in samopodaritve.

Nazadnje moramo spregovoriti še o **adolescenci, ki je izjemno občutljiva in prehodna faza**. Medtem ko imamo glede pubertete precej natančne biološke in fiziološke opredelitve, ki kot vrh definirajo obdobje med 11 in 13 letom, pa potem vstopamo v obdobje, ki ga je vse težje zamejiti – to je obdobje adolescence. Zagotovo je to še vedno obdobje, ko mladi kažejo ambivalentna čustva: željo po osebni avtonomiji in pristnosti, intelektualno radovednost, v kateri se izraža globoka potreba po resnici. To je še vedno obdobje, za katerega je značilno sožitje močnih čustev in močne konfliktnosti. Kakor v vsakem drugem življenjskem prehodu, so tudi v tem potrebne verodostojne odrasle osebe, ki se zavedajo svoje vloge, tudi ko je potrebno reči: »Ne«.

Mladinska pastoralna, ki spodbuja družino kot »poljsko bolnišnico«

Salezijanska mladinska pastoralna je poklicana k pospeševanju **medsebojne podpore med družinami** s pomočjo struktur in solidarnostnih mrež, ki jih vzgojna skupnost ustvarja in srečuje v okolici.

»Da bi družina postajala vsak dan bolj resnična ljubezenska skupnost, je treba podpirati vse njene člane in jih vzgajati za njihovo odgovornost spricho novih vprašanj in težav, ki se pojavljajo, za medsebojno služenje in za sooblikovanje družinskega življenja.« (FC – AOD, 69.1).

Družina, ki je temeljno jedro družbe, lahko in mora prevzeti vlogo v medsebojni solidarnosti – ta vloga je dragocena in v mnogočem nezamenljiva. Poleg naloge pomoči in podpore svojim članom, ki se znajdejo brez dela ali v negotovih situacijah, je družina poklicana, da pomaga v številnih primerih revščine in stiske, ki doleti vedno več ljudi. V okviru VPS so družine najprimernejše za izkazovanje posebne skrbi in pozornosti do potrebnih, to se kaže tudi v zmernem načinu življenja, ki temelji na modelih potrošnje, ki spoštujejo dostojanstvo vsakega človeka.

Posebna pozornost bo namenjena **družinam migrantov**, spoštovanju njihove kulture, njihovem vključevanju v našo družbo, da se jim, kolikor je mogoče, pomaga pri ponovni združitvi z vsemi družinskimi člani, skrbi za njihovo versko vzgojo in redno šolanje. VPS mora biti odprta, da jih sprejme in vključi bodisi s konkretnimi in preprostimi držami, bodisi z institucionalnimi posegi in v sodelovanju z ustreznimi združenji. V zvezi s tem ne smemo pozabiti besed papeža Frančiška: »globokega prepričanja lastne vere: o neodtujljivi pravici vsakega človeka ne glede na poreklo, barvo kože ali vero in seveda najvišji zakon o bratski ljubezni« (FT – VSB, 39).

V krščanski skupnosti vedno bolj narašča število **tako imenovanih oddaljenih**. Predvsem osebe, ki jih še nagovarja nedoločena »tradicionalna« religija, trkajo na vrata naših salezijanskih župnij s prošnjo za krst, prvo obhajilo in birmo, poroko in pogreb. Vse to so dragocene priložnosti, da bi jih prebudili in izzvali na pot ponovnega srečanja z Bogom, ki rešuje prek Besede. Gre za pravo besedo ob pravem času in bratski odnos, ki jim ga kot Cerkev ponujamo.

Treba je, se tudi družine vključujejo v razmišljanje o zakramentalni pastoralni, da bi priložnost stika, ki se ob tem ponuja, izkoristili za pričevanje o lepoti krščanskega življenja s pomočjo ponudb prve evangelizacije.

V nekaterih VPS preizkušajo in evalvirajo o tem, da ima **prisotnost ranjenih, a zvestih družin** v VPS zelo visok vzgojni potencial za mlade. V različnih skupnostih so se nekatere ločene žene, ki ostajajo zveste svojemu zakonu, začele vključevati v vzgojne procese mladih in so zanje priče, kako je zakrament zakona ostal temelj njihovega življenja.

Naša želena perspektiva je, da v vsakem primeru pomislimo na družine, ki »skrbijo« za najbolj krhke. Želimo, da družine spletejo vezi bližine in vzajemnosti ter presežejo ozek krog družinskih in prijateljskih vezi ter da se odprejo drugemu, vsakemu drugemu, drugemu, ki je »bližnji«, in drugemu, ki je »oddaljen in neznan«. Želimo, da se z njimi začutijo povezane z novimi oblikami solidarnosti in pripadnosti ter da zmorejo presegati meje ter premagovati razdalje in razlike. Ta »drugi« je lahko družina s krhko in težavno zgodovino, pa tudi ranljiva družina, ki doživi nepričakovano krizo s posledicami za različna življenjska področja.

V tem smislu je ključnega pomena navzočnost **družin, ki sprejemajo otroke in mlade**. Med možnimi konkretizacijami te naloge so centri za mladoletne, »družinske skupnosti«, mreže rejnikov in posvojiteljev, misijonske in solidarnostne družinske skupine in združenja.

Papež Frančišek trdi, da nas »zdravi in plemeniti odnosi odpirajo drugim, pri čemer rastemo in se bogatimo (FT – VSB, 89) in družine so lahko preroško znamenje nove svetovne družbe, ki sprejema in vključuje.«

Če povzamemo: Nujno je sprejeti vsako družino ne glede na stanje, v katerem je. Namen mladinske pastorale je biti usmiljeni Samarijan vsem družinam. **Sprejemanje, spremljanje in ljubezen so trije temelji mladinske pastorale za današnje družine.**

Mladinska pastoralna, ki podpira poti oblikovanja in spremljanja

Vse, kar smo rekli glede salezijanske mladinske pastoralne in družine, za svojo uresničitev zahteva **vzpostavitev procesov oblikovanja (formacije) za vse in za vsakega** od članov VPS: tako za posvečene salezijance kakor tudi za laike, ki podpirajo razvoj VPN in salezijanske družine.

Glede na turbulentna spreminjanja družbenih in vzgojnih pogojev je v današnjih časih oblikovanje (formacija) konstantna potreba. To pomeni nenehno izpopolnjevanje in trajno učenje za stalno in ustrezno posodabljanje ter prilagajanje različnim situacijam. Na področju mladinske pastoralne in družine je potrebno še dodatno prizadevanje, saj tudi če ni nekaj povsem neznanega, je to področje, ki od mnogih zahteva ponovno ovrednotenje in poglobitev.

Govorimo torej o oblikovanju (formaciji), ki nam v prvi vrsti omogoča sodelovanje in razvijanje milosti, da smo široko gibanje z mnogimi darovi, ki jih lahko delimo. Zagotovo se kaže potreba po nekaterih specifičnih usposabljanjih, kot je to na primer potreba po okrepitvi veščine razločevanja in spremljanja, tako osebnega kakor skupnostnega. Prav tako je dobro izbrati ustrezna orodja, s katerimi bi razumeli kompleksnost in specifične tako mladih kot družin, na ravni kraja, na ravni VPS pa tudi na inšpektorialni ravni.

Salezijanska mladinska pastoralna je povabljen, da prepozna specifične potrebe in vire današnje družine, da jih interpretira s pomočjo Besede in Duha, da izbere najboljše oblike in načine za spremljanje mladih in družin. Vse to zahteva *specifično oblikovanje (formacijo), s posebnim karizmatičnim poudarkom na osebni formaciji, ki je osvetljena s spremljanjem in poklicnim razločevanjem.*

Kot smo videli v drugem poglavju, vsekakor potrebujemo tudi dodatno formacijo o preventivnem sistemu, ki je srce salezijanske karizme in v katerem naj vidimo tako duhovno ponudbo kakor tudi vzgojno prakso. Trinom »razum, vera in ljubeznivost« v resnici ni samo celostni vzgojni načrt ali praktična vzgojna metoda, temveč se v njem kažejo tudi temeljne značilnosti salezijanske mladinske duhovnosti, ki jo je treba odkrivati, živeti, oživeti in nenehno obnavljati. Tudi delavci na področju salezijanske mladinske pastoralne, ki delajo z družinami in zanje, so poklicani k sistematični formaciji in trajnemu izpopolnjevanju o različnih področjih

salezijanskega poslanstva, da bi bilo njihovo delo zares usklajeno s salezijansko karizmo.

Glede na perspektivo mladinske pastorale in družine, osvetljene z dokumenti salezijanske družbe (Referenčni okvir SMP) in sinodalno potjo Cerkve v zadnjih letih, z dokumenti dveh sinod o družini in sinode o mladih, veri in poklicnem razločevanju, torej sledi, da je treba domisliti **nove vzgojne (formativne) itinerarije** v mladinski pastoralni, kar naj bo narejeno v tesnem sodelovanju med lokalno in inšpektorialno ravno.

POVZETEK

- ▶ V tem poglavju smo najprej poudarili, da je VPS povezana z družinskim duhom, z našim načinom biti Cerkev in s skupnostno razsežnostjo poslanstva. V skupnosti postane preventivni sistem delujoč prek skupnostnega načrta in v njej se uresniči družinski duh. Zato je danes ena najbolj nujnih in prednostnih nalog VPS ovrednotiti družino in jo podpirati, ko načrtujemo skupaj z njo, v dialogu. To zahteva prenovljeno zavezo med družino in »vzgojnimi okolji«.
- ▶ Vzgoja mladih je najprej naloga staršev, ki se povezuje s podaritvijo življenja, vzgojna vloga družine je prednostna glede na druge vzgojne subjekte. Vzgojna vloga VPS zato dopolnjuje, ne pa nadomesti, vzgojno vlogo staršev.
- ▶ V tem procesu opolnomočenja nas pastoralna teologija razsvetli, ko zatrdi, da je družina predmet (objekt), okolje (kontekst) in nosilec (subjekt) pastoralnega delovanja. To razglabljanje nas je pripeljalo do vprašanja o izviranosti družine znotraj VPS in kakšno je njeno posebno mesto. Prispevek družinskega, starševskega in zakonskega poklica smo opredelili v vsaj treh osrednjih temah: ljubezen, življenje in vzgoja.

- ▶ Zato je tako na lokalni kot na inšpektorialni ravni treba začeti načrtovati tečaje usposabljanja za delavce/vzgojitelje. Pri tem družine vključujemo v VPN, kjer naj bo vzgojno-pastoralna ponudba postavljena na dejavnostih, ki družino dojemajo kot protagonista v korist mladih. Ti tečaji morajo za osrednje jedro imeti srečanje, metodologijo družinske pedagogike in salezijsko duhovnost.
- ▶ Zato je bistveno, da mladinsko pastoralo preoblikujemo v poklicnem smislu; vstopamo v vsakodnevno družinsko okolje, govorimo njihov jezik, stojimo jim ob strani v krhkosti odnosov in prepoznavamo njihove številne življenjske napore, skrbimo za mlade brez družine, za mlade družine, za najbolj krhke družinske situacije (revščina, neenakost in ranljivost), spodbujamo medsebojno družinsko solidarnost. Nadalje je potrebno, da spremljamo ljubezen mladih parov/družin, da skrbimo zanje ter načrtujemo dobro in trajno vzgojo (formacijo) za ljubezen in za razvoj vsakega poklica.
- ▶ Vse, kar smo rekli glede salezijske mladinske pastore in družine, za svojo uresničitev zahteva vzpostavitev procesov oblikovanja (formacije) za vse in za vsakega od članov VPS: tako za posvečene salezijance kakor tudi za laike, ki podpirajo razvoj VPN in salezijske družine.

Zaključno razmišljanje

Družine so torej več kot področje, za katerega združujemo naša prizadevanja. So prednostno izhodišče razmisleka in bolj stvarnega načrtovanja mladinske pastorale. To nas vodi do sprejemanja družinske raznolikosti, ki je prisotna v naših dejavnostih, in da cenimo to veliko vrednoto, v kateri naši mladi lahko izkusijo veselje ljubezni in daru. Mladi izvirajo iz družine, ki jih zaznamuje, družina je zanje šola, versko okolje in prednostni kraj trajne formacije. Iz družin mladi nato prihajajo v VPS, v kateri se počutijo sprejeti, domače, cenjeni. V naslednjem koraku zgradijo svojo družino oz. novo družino. Vse to nam govori, da ima naša življenjska pot različna »družinska obdobja« in mi jih želimo spremljati.

